

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаар!

БУРЯАД ҮНЭН

1996
ОКТАБРИН
19
Намарай адаг шара
ихой
нарын 7
СУББОТО
гарагай 7
№201 (19541)
Газетын сэл
хэлсээтэ.

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

Мүнөөдэрэй
шухала
асуудал

ЕРЭЭДҮЙ ҮЕТЭНЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫН ТҮЛӨӨ

Гүрэн түрын ажабайдалай шэнжые ургаж абахан үхибүүдэй байра байдлаар элрүүлжэ болоно. Үхибүүдтэ, илангаяа эрэмдэг бэетэй багашуудда гүрэн ямараар ханданаб, бэеын элүүр энгэ хэр сахигданаб, тэрээнһээл гүрэнэй хүгжэлтэ, болбосорол, бүхы хайн талань харагдадаг гээшэ.

Манай гүрэндэ эрэмдэг бэетэй үхибүүдтэ социальна талаар хамгаалгын таһаг, элүүрые хамгаалгын, хуралсалай таһагууд социальна талаар туһаламжа хүргөөшье наа, энэнь үшөөл ханаһанда яашье хүрэнэгүй. Гадна эрэмдэг бэетэй зоной байдал тухай тон тодорхой баримтанууд үгы шахуу.

Советскэ райондо 292 эрэмдэг үхибүүн ажаһуудаг юм. Манай райондо Улаан-Үдын 3 район сооһоо эгээн үсөөн зон ажаһуудаг, тиимэһээ бусад 2 райондо үшөө олон бэе муутай үхибүүд тоологдоно. 1995 ондо 256 үхибүүн байханаа, һүүлэй 8 нара соо эрэмдэг бэетэй үхибүүдэй тоо манай район соо 20 процентээр олон болоо. Дүрбэнэй нэгэ хубинь шахуу хүл гар муутай хэбтэрийн үхибүүд болоно. 20 процентнь ухаагаа муудаһан, олон үхибүүд түрэхэһөө иимэ үбшэнтэй байха юм.

Мүнгөөр дуталдадаг, гэр байрань муу, үхибүүгээ хүндэ үбшэнтөө аргалха гэхэхээ эхилээд, бусад шухала асуудалнууд үдэр бүри эрэмдэг бэетэй үхибүүдэй түрэлхидэй ханаа зобоно. 125 гэр бүлэ бэе муутай үхибүүдтээ модон гэртэ ажаһууна, 92-ниинь Дивизионнодо, шэлэй заводой, Содатска посёлогуудта байдаг юм. Жэшээлбэл, Мешковэй бүлэ нэгэ таһалгатай модон гэртэ 2 инвалид хүүгэдтээ байдаг. Түрэлхидын хоюулаа врачнууд, эхэнь операциин һүүлээр II бүлэгэй инвалид болонхой. Математикийн багша Л. Базарон хэдэн жэл багшанарай институтдай хамтын байрада хэбтэрийн хүүгэдтээ ажаһууна. Хамагаевтанай бүлын "эгээл шадалтай, мүнгэтэй" хүниинь хүтшэн эжынь юм. Харгын аюулда орожо, эсэгэнь наһа бараад, эхэнь I-дэхи бүлэгэй инвалид болонхой, 4 аша үхибүүдээ хүтшэн эжынь хүмүүжүүдэг. Олон бэрхшээлнүүдые дабажа ядаһан гэр бүлэ халан хандарна. Үбшэн үхибүүн эхэтээ үлэхэ баатай болоно.

Буряад сэхээтэмнай мүнөөнэй хүндэ байдалдаа ехээр дайрагдаа. Оюун ухаанай байлиг сэгнэгдэнэ, дэмжэгдэнэ үгы ха юм. Ажабайдалынь муудахадаа, үхибүүдэйнь бээдэ муугаар нүлөөлнэ. Тийбэшье, үгытэйшье наа, зомнай элүүр энхэ байһай даа.

Элүүр энхэ хүүгэдые түрэхын тула түрэлхидэй аунда нэргылэмжын хүдэлмэри бүри эртээнһээ ябуулха хэрэгтэй. Улаан-Үдэдэ элүүр энхын генетическэ албанай нээгдэбэл, ажаһуугшад, илангаяа гэр бүлэ болохоёо байһан залуушуул энэ талаар хэрэгтэй зүбшэл абаха байна. Хэбэл соохи үхибүүнэй бэеын элүүрые хамгаалгын тула перинатальна шэнжэлгэ ябуулха хэрэгтэй. Улаан-Үдэдэ эрэмдэг бэетэй үхибүүдэй нэргылгын түб нээхэ ушар мүнөөдэрэй шухала асуудал болоод байна. Россин түбэй клиникэ ошохын туха хэды ехэ мүнгэ түрэлхид гаргашалха гээшэб! Москвагай "Примавера медик" гэхэн мүнөө үеын хайн түхээрлэгэнүүдтэй эмшэлгын түбгэ хэды хүн жэдээ харгылнаб! Тэндэ бэе махабадай

2

хүгжэлтые удаарууддаг аюултай олигофреши үбшэ аргалдаг юм. Советскэ районой эрэмдэг бэетэй үхибүүдэй 44,3 процентнь иимэ үбшэндэ дайруулагданхай. Эдэниие булгынь Москва эльгээхэ гэбэл, ямаршые бюджет диилэхэгүйл.

Үхибүүдэй нэргылгын түб эндэ нээбэл, бэе муутай үхибүүднай хамта байжа, бэе бэетээ наадаха, бээ аргалуулаха, ажабайдалай зарим тон юрын хүдэлмэри хэжэ һураха аргатай болохо юм. Түрэлхидыншые сүлөөтэй боложо, ажаллаха нэн. Эрэмдэг бэетэй үхибүүдэй ажабайдалда республикын Хүн зоние социальна талаар хамгаалгын министерство, хотын Советэй депутат Р.Н. Сперанская, "Ариг Ус" гэхэн регионууд хоорондын худалдаа наймаанай байшан али болохо туһа хүргэдэг, мүнгөөр хангадаг юм.

Советскэ районой социальна хамгаалгын таһагай гэр бүлын, эхэнэрэй ба үхибүүдэй сектор 1992 ондо байгуулагдаһан гээшэ. Жэл ошохо тума мүнгэнэй талаар туһаламжа абахан бэрхшээлтэй болоно. Зун бүри "Аршаан" курорт эльгээдэг нэмди. Мүнөө жэл ойрынь шэлэжэ, Сотниководо 43 үхибүүдые абаашаха аргатай байгаабди. Декабриин 3-да эрэмдэг бэетэй зоной үдэр тэмдэглэгдэдэг. Тэрэ үдэрые хайнаар, аша туһатайгаар үнгэргэхэ гээшэ мүнөө манай гол зорилго болоод байна. Эрэмдэг хүүгэдтэ туһалха хүсэлтэй зондоо найдаха, туһа хүлээхэ баатай болоноди даа. Элүүр бэетэй ерээдүй үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэг - бүгэдэ арадай, гүрэн түрын хэрэг болог лэ!

Е. ЩЕГОЛЕВА,
Улаан-Үдын Советскэ районой
социальна хамгаалгын
таһагай мэргэжэлтэ.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТЫН УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН АЖАҢУУГШАДТА ХАНДАЛГА

Мүнөө ушараад байһан онсо эрхэ байдал таанадта хандахые баадхаба. Хотын нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн захиргаанай толгойлогшод эмхидхэлэй тодо хүдэлмэри ябуулгын орондо хэжэ, эдээр найдуулгануудые хэлэжэ үргэлжэлһөөр. Тэдэнэй зүгһөө хуули ёһо эбдэхэ ушарнууд али олон дайралдана. Иимэ байдалда хойшолуулашагүй асуудалнуудые шийдхэхэ талаар тодорхой ябуулганууд хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала хэрэгтэй болоод байна. Республикын хүтэлбэрийн гол хиналта дорол, гэр байрын-коммунальна ажахын, түлишын-элшэ хүсэнтэй комплексын албануудай хүсэл оролдоглын ашаар лэ городой объектуудулаагаар ба элшэ хүсөөр саг соогоо хангагдаа гээшэ.

Иимэ хүшэр үедэ нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн захиргаанай гулаа В.А. Шаповалов өөрынгөө шийдхэбэрээр хоёр орлогшоёо тушаалһаань болуулжархёод, республикын хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгангүйгөөр, удаан болзороор командировкодо ябашаһан байха юм. Мүнөөнэй шахардуу байдалда иимэ ябадалнуудые гаргахаар байгаа аал? Иимэ орёо байдалда ханаагаа зобоһон депутатуудай Улаан-Үдын городской Совет хүсэд бүридлөөрөө шахуу (22 депутатай 19-ниинь) В.А. Шаповаловые хотын өөһэдын хүтэлбэрийн захиргаанай толгойлогшын тушаалһаа болуулха тухай асуудал хаража үзэхэ асуудалнуудтайгаар намда хандаһан байна. Тохёолдоһон байдалые хүсэд дүүрэнээр хаража, сэгнэжэ үзөөд, бэлэн бэшэ шийдхэбэри абажа, В.А. Шаповаловые хотын өөһэдын хүтэлбэрийн захиргаанай уялһаа сүлөөлхэ тухай Зарлигта гараа табиха баатай болооб.

Республикын ниислэлдэ ажаһуугшад эдэ абтажа байһан хэмжээнүүдые зүбөөр ойлгохо байха гэжэ найданаб.

Мүнөөмнай политическэ "наадануудай" үе бэшэ, харин хүшэр байдалһаа гараха асуудалнуудые хойшолуулангүйгөөр шийдхэхэ саг гээшэ.

Л. В. ПОТАПОВ.

Бүгэдэ буряадуудай съездые угтуулан

ҮНЭН СЭХЭ, ДАРУУ НОМГОН БАЙХА

Буряад Республикын Президент Л.В. Потапов Буряад Республикын арадуудай съезд эмхидхэхэ талаар заседани үнгэргөө. Тэрээн дээрэ Буряад Республикын Гүрэнэй национальна (үндэһэтэнэй) политикын хараа бодомжо ба ниитын зургаан болохо үндэһэтэдэй Совет бүридхэлгэ хаража үзэгдэбэ.

Даруу номгон, үнэн сэхэ байлга гээшэ ямаршые үндэһэтэниие нэгэдүүддэг, эбтэй эетэй болгодог гэжэ Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А.Д. Карнышев тэмдэглэһэн байна. Үндэһэтэнэй хоорондо нэгэн ханалтай, эбтэй эетэй байлгые туйлаха тодорхой хэмжээнүүд хараалагдажа захалаа. Дээрэ дурсагдаша хараа бодомжын экспертүүдэй нэгэн, профессор Г.А. Санжиевай хэлэһэнэй ёһоор Россин Федерациин бүридэлдэ байһан Буряад Республикые бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ гээшэ гол шухала зорилго мүн. Гадна аграрна реформо, үмсэлэлгэ бээлүүлгын үедэ Буряад Республикын үндэһэн арадуудай ханал бодолые, нуудал байдалые харааһаа агдажа болохогүй гэжэ профессор Ю.Б. Рандалов тэмдэглээ. Булоу эрхэтэй арадууд гэжэ байдаггүй. Буряад арад Буряад Республикын гүрэн тогтоон байгуулха гол субъект болоно. Гэбэшье хүнүүдэй хараа бодомжын үндэһэн боложо үгэнэ гэжэ К.Б. Митыпов хэлээ.

Буряад Республикада национальна политикын ямар байхые хараалһан гол документнууд (съездын үзэмжэдэ табигдаха) бэлэн болгогдонхой шахуу гэжэ Л.В. Потапов тэмдэглээд, парламентска шагналгануудые үнгэргэжэ, гүрэнэй национальна политикын хараа бодомжын проект толихые дурадхаһан байна.

Ниитын зургаан болохо үндэһэтэнэй Совет бүридхэхэ тухай асуудал съездын хүдэлмэридэ оруулха тухай асуудал эмхидхэлэй комитет хаража үзэбэ.

Буряад Республикын Президентын болон
Правительствын хэблэлэй албан.

Буряад Республикын Президенттэй уулзалга

НЭРГЭЭН ХҮГЖӨӨХЭ ЗАМ БИИ ГҮ?

Буряад Республикын Президент А. В. Потапов партинуудай, хүдэлөөнүүдэй ба нинтын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэй хаяхан уулзажа, республикын социально-политическэ байдал тухай хөөрөлдөө, ханамжануудаа хэлсээ, олон асуудалнуудта харюусаа.

Сагай хүндэ үедэ нимо уулзалганууд туһатай, бэрхшээлнүүдые дабаха хэрэгтэ нүлөөтэй, мүн ханамжа, дуралхануудаа элсүүлжэ, хамтаран саашадаа дабшахаданнай хэрэгтэй гэжэ тус уулзалгада хабаадагшад ай олонинь мэдүүлһэн байна. КПРФ болон бусад демократис шэглэл баридаггүй партинуудай ба хүдэлөөнүүдэй эндэ уригдажа хабаадаггүй дээрһэнэ, балай ехэ арсалдаагүй, шууяагүй үнгэрһэн энэ уулзалгын аша туһань хайшаа юмдаа, абаһаар хэлэхын аргагүй, тиибэшье тогтоһон энэ байдалһаа яжа гараха, ямар хэмжээлүүдые абаха, саашадаа хараалха, байһан дутуу дундануудые яжа усадхаха талаар нилээд олон дуралхануудые эндэ сугларалһад хэлһэн байна.

Уулзалгын хүдэлмэриие хүтэлжэ, түрүүлэгшэ байһан, промышленнигуудай ба олзын хэрэг эрхилэгшэдэй холбоной генеральна директор Г. М. Клочихин түрүүлэн оролтын үгэ хэлэхэдэ, олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдые зэмлээд абаба. Тэрэнэй хэлһээр, республикын зарим газетэнүүд, телевидени мүнөөнэй байдал хазагайруулан харуулжа, олон юумэн тухай буруу, муу тээһэн, жэшэнь, и р е д и р и я т и н и у д а й директорүүд ехээр мүнгэ абана, иномарка ба дачануудтай, хари түрэнүүдээр ходо ябана тэхэлсэ эхилээд, бэшэшь мэдээсэлнүүдые ямаршые үндэлэ баримтагүйгөөр бэшэнэ, харуула. Гэхэтэй хамта, мүн лэ тэрэнэй хэлһээр, байдал балайшые муу бэшэ, тэрэниие тогтонжоруулаха, найжаруулаха талаар ажал ходо ябуулагдана. Тодорхойлол, ЛВРЗ т р а м в а й н у у д ы е , двигательнүүдые заһабарилна, ТСК - оёолой шэнэ корпус ашаглалгада үгөө, "Туяна" гүрэнэй захи(с)й болоо, авиазавод - вертолётуудые худалдажа захалаа.

Зүбэ хэлһэнэл даа, үнэхөөроошые, зарим партинууд арга хургаяа али болохоор бэдэржэ, ажамидархые оролдоно. Теэд тэдэнэй эдэ багахан амжалтанууд яшые бүхы байдалда нүлөө үзүүлэггүй хая юм, хамтын мужардалгын саагуур харагданашьегүй.

хаяхан хүсэд түгэдээр байһан эдэ партинуудай нэргэжэ, хүл дээрээ гараха гэшэнь 1-2 жэлэй хэрэг бэшэ. Хуу юумээс халгаан алдажархиһан тэдэнэр, үнэн дээрээ, ажаллаа шэнээр, эхин шатаһаань лэ эхилхэ болоно бэшэ гү? Тэрэньшые тэрэ, теэд хэзээ тэдэмнай бүрин түгэс хүдэлжэ захалхаб? Хэн энэ асуудалда харюу үгэхэб? Энэ уулзалга дээрэ энээн тушаа, иматгал хэзээ гэнэн ойлгосо тухай хэшые абяа гаранагүй һэн, гарахашьегүй байһаниинь эли байгаа һэн. Бүхы юумэн, мүнөөдэрэй шухала нэгэл асуудалда эрэд тулашана - мүнгэн. Салин хүлһэнэй, хүгжэлтын талаар үндэ бэлэн болоһон программые бээлүүлхэдэ һомологдохо, социальна талые хангаха мүнгэн хаанаһаа бии болохоб, хэзээ үнөөхил Москваһаа ерэхэб? Энэл асуудал мүнөөдэрэй амин шухала болонхой.

Яжашье байһан гүрэн гэшэб даа, һүүл тархияшые (хүлисэгты) мэдэхээс болиһон. Хэдыхэн жэл соо бүхы юумээс бараниинь шахуу алдажархоб, хаяхан бардам ябалах хүнүүдые гуйраншалха гуйдань хүргэжэрхихэдөө - юун тухай бодомжолжо, ямар политика ябуулжа байһан засаг түрэ юм? Гэхэтэй хамта Федерациин Советдэй хаяхан болоһон зүблөөн дээрэ тэрэнэй гэнүүд, Правительствын хүтэлбэрилэгшэд гүрэндогторнай хүндэ байдалай тогтоогүй юм шэнги хооролдһэн һэн гээд А. В. Потапов мэдүүлээ. Энэниие дуулаад байхадаа, гайхаха юм гүбди, али...

Энэ уулзалга дээрэ үгэ хэлһэн Буряад Республикын Президент экономика найжаруулаха талаар республика дотор ямар хэмжээнүүдэй абгажа байһан тухай хэлээ. Мүнөө республикын Правительство хүгжэлтын эхи табиха ажахын эдэб халбэринин 11 шэглэлээр хүдэлжэ захаланхай. Энэ хэрэгтэ үндэһэлхэ хуули ёһоной бүхы документүүд мүнөө бии. 80 миллиард түхэриг хаяын үдэрнүүдтэ республикын бюджеттэ орохо. Тиихэдэ 250 миллиард түхэригтэй туһаламжын түлбэри ерэхэ жэлэй март һара болотор хойшолоулагдаа. Пенси түлэхын түлөө Россия Пенсионно жасаһаа 30 миллиард

түхэриг, мүн түбэй банкнуудһаа 20 миллиард түхэриг абтаха болоо.

Иигэжэ мүнөө дээрээ тон хүндэ асуудалнуудай нэгэниинь шиидхэгдэхэ юм байха. Теэд ноябрь, декабрь харануудта үшөө саашадаа юун болохо юм? Баһал ойлгогдоногүй...

Уулзалгын үедэ үгэ хэлһэн В. Б. Прокопьев, Р. И. Пшеничникова, Е. Ж. Щеголева, С. С. Трифионов, Б. Т. Жигмытов, Р. Н. Сперанская, Г. К. Шайдунов, Г. И. Цуканов, А. С. Коренев болон бусад оһэдэньгөө ханамжануудые хэлэжэ, эдэб дуралхануудые оруулһан байна. Жэшэнь, Президентын, Правительствын дэргэдэ гэр бүлын ба эхэнэрнүүдэй талаар департамент байгуулаха, нотагай ба федеральна албан татабаринуудые һайн хаража үзэхэ, республикын хэрэглэмжэдэ ехэнхи хубиинь үлөөхэ, республикын өөрөө хүгжэхэ бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ, энэ шэглэлээр эршэтэйгээр зоримтой хүдэлхэ, экономика, урьһаламжын, налогово политика найжаруулаха, зайн галай түлбэрин тариф бага болгохо талаар хүдэлмэри ябуулаха, пени болон ялануудые болуулаха асуудал гүрэнэй дээдын зургаануудта эридээр табиха болон бусад болоно.

Уулзалгын түгэхэдэ Пенсионно жасын түрүүлэгшэ П. А. Улаханов, финансын министр Г. В. Шлыкова, промышленностиин министр В. В. Переляев, Буряад Республикын Президент А. В. Потапов асуудалнуудта харюусаа.

А. В. Потанов хотын мэр В. А. Шаповаловой ажал хэрэгүүд, дуулын шагалтануудай лирүүлһэн дутуу дунданууд тухай хэлэхэдэ: "Улаан-Үдэ хотын мэрийн хүтэлбэрилэгшэд, мэр В. А. Шаповалов түрүүтэй, оһэдэньгөө уялгануудые муугаар дүүргэнэ, хуули хазагайруулан ябадануудые гаргана. Мүнөөнэй шухала асуудалнуудые муртэй шиидхэнгүй, тиимэһээ В. А. Шаповаловые ажалһаань сүлөөлхэ зарлигта гараа табяаб" гэжэ мэдүүлээ.

Мүн тиихэдэ пенси, салин хүлһэ түлэлгы болон бусадшые социальна асуудалнуудые үдэр бүрийн хиналта доро абхаб гэжэ Президент онсолон тэмдэглэһэн байна.

В. ШАГДУРОВ.

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ШИИДХЭГДЭНЭ

Буряад Республикын Президент А. В. Потапов байгша оной сентябрийн эхээр Муйскын райондо ошоод ерһэн байгаа. Тиихэдэ Буряад Республикын Президентын ба Правительствын анхарада хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудые тэндэхи предпритинууд болон эмхинүүдэй, нотагай оһэдэньг хүтэлбэринин толгойлогшонор табихан байгаа.

Президент А. В. Потанов Муйскын районной хүн зоной хэлһэн гомдолнуудта харюу болгон, Буряад Республикын Правительствата, министерствэнүүд болон гүрэнэй комитетүүдтэ, "Бурятзолото" гэжэ акционерно бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга хэмжээнүүдые абахынь дуралдхан юм.

Жэшээлхэдэ, Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. К. Агаловта хойто зүгэй районуудай хэрэгүүдые шиидхэжэ байха саг үргэлжын комисси Правительствын дэргэдэ байгуулаха тухай даабари үгтэһэн бэлэй.

Гал түймэрһөө хохидоһон гэр бүлэнүүдые байраар хангаха хэрэгтэ туһаламжа болгон, Буряад Республикын Президентын нөөсэ жасаһаа 200 миллион түхэриг гэхэ, тэрэцэлэн эм домнуудай нөөсэ бии болгохын тула 300 миллион түхэриг дамжуулан үгэхэ даабари республикын Финансын министерствэдэ үгтэһэн байгаа. Тэдэ даабаринуудын дүүргэгдээ.

Тодорхойлол, гэр байрын-коммунальна ажахын асуудалаар Буряад Республикын Президентын үгтэһэн даабаринууд анхарада абтаа. Жэшээлхэдэ, Буряад Республикын Финансын министерство 21 гэр бүлые Витим мурэн шадархи хүүргэ баригшадтай тосхонһоо Таксимо тосхондо нүүлгэжэ абаһаа хэрэгтэ 735 миллион түхэриг мүнгэ һомолол. Гэхэтэй хамта Муйскын райондо ажаһуудаг хүн зоной коммунальна хангалын ба гэр байрын тулао түлбэрин хэмжээе доошлуулаха тухай асуудал шиидхэхэ шухал гэжэ Буряад Республикын Гэр байрын-коммунальна ажахын талаар комитеттэ заагдаһан байгаа. Энэнь мүн лэ анхарада абтаа.

Капитальна барилгын асуудалаар Таксимо тосхондохи хургуулийн хоёр байшануудые ашаглагдаа оруулахын тула 1997 оной капиталын һомололын мүнгэнһөө абажа үгэхэ тухай асуудал шиидхэхыень Буряад Республикын Президент республикын Экономикаын, Финансын министерствэнүүдтэ, республикын Барилгын ба архитектурын министерствэдэ, районной оһэдэньг хүтэлбэринин захиргаанда даалгһан юм.

Тэрэнэлэн Хойто зүгэй районуудта аһаа зоодог транспортна гаргашануудые бусааха хэрэгые (11 миллиард түхэриг) зүбөөр шиидхэхэ тухай асуудал республикын Президент Финансын министерствэдэ даалгһан юм.

Муйскын районной Усть-Муя, Боргалына, Муя гэжэ хууринуудай, тэрэ тоодо үсөөн хүн зонтой арадуудые хилээмээр ба хилээмэнэй зүйлүүдээр тогтууритайгаар хангахын тула хилээмэ баридаг багахан түхээрлэгшүүдые худалдажа абахын тула 70 миллион түхэриг 2-3 жэлээр урьһаламжалан үгэхэ асуудалые хаража үзэхыень Буряад Республикын Правительствата даалгаа.

Мүнөө Муйскын райондо хабаатай бүхы шухала асуудалнуудые саг болзортонь шиидхэхын тула Буряад Республикын министерствэнүүд болон албан зургаанууд оролдоһо гаргажа байнхай.

★ ★ ★

Буряад Республикын Президент А. В. Потанов Улаан-Үдэн Түбэй болон эдэ хоолой выставкэ-яармаг ошожо харахадаль, республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министр И. И. Калашников сугтаа ябалсажа, дэлгүүр дээрэхи байдал тухай хөөрөжэ үгөө.

Мүнөө дээрээ эдэ хоолой дэлгүүрнүүд дээрэ эдэб янзын мяхан, колбаса, шубуунай мяхан худалдагдана. Нэгэ килограмм мяхан 11 мянганһаа 17 мянга хүрэтэр сэнгэй байба.

Республикынгаа хүдоо нотагуудаар Президентын ябахада хүдоогэй зон мяха Улаан-Үдэ абаһаахадаа, юундэ хямда сэнгээр үгэхэ баатай болонобибди гэнэн асуудал табидаг байна бшуу. Хүдооһоо ерһэн хүнүүдһээ хямда сэнгээр мяха худалдажа абдаг ябадалые болуулахын тула выставкэ-яармаг нээгдэһэн байгаа. Тус яармагай аһаар хүдоогэй хүн зон ямаршые һаадгүйгөөр мяхала худалдаха аргагай болоо ха юм. Республикын Президент А. В. Потанов хүдооһоо ерһэн хүнүүдэй мяха яжа худалдадаг болоһон ушартай дүтэ танилсаа.

Хүдооһоо мяха худалдахаа ерэгшэдые "Антрекот" гэжэ эмхийн хүдэлмэрилэгшэд угтадаг байна. Хүдооһоо ерһэн хүнүүдэй мяха худалдажа абаад, саашань хүн зондо таатай сэнгээр мяха худалдагшадые нэгэдүүлһэн тус эмхи эдэе хоолой продукция худалдан абагшадтай эрхые хамгаалха эмхи болоно. Гэбэшье тус эмхи фермертэ болон худалдан абагшадта хэр зэргэ туһатайнь даб дээрэ ойлгохоор бэшэ.

Мяха хямда сэнгээр худалдан абаад, саашань үнэтэйгөөр худалдаха хэрэгые болуулаха тухай шиидхэбэри байгша оной август һарада Республикын Правительство абанан байгаа. Тиихэдэ "Антрекот" гэжэ эмхидэ 34 хүнэй зогсохо хуури, хубийн продукция худалдаха 55 хуури олгоһон байгаа. Дотоодын хэрэгүүдэй министерство Правительствын тус тогтоолые бээлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абанан байгаа.

Эдэе хоол худалдадаг дэлгүүр гансал хүдоогэй ажалшадтай аша туһада зориулагдаха ёһотой гэжэ А. В. Потанов онсолон байна.

Хүдоогэй продукция дэлгүүр дээрэ худалдаха талаар бусадшые хэмжэб ябуулануудые бээлүүлхые тэрэ дуралдхан байна.

Тийгэжэ продукция худалдагшад ба худалдан абагшадта таарамжатай эрхэ байдал олгохо арга олдоһон байна бшуу.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэблэлэй албан.

Буряад Республикын Арадай Хуралда

ХУУЛИНУУДЫЕ ТАЙЛБАРИЛХА ТАЛААР ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭДХЭХЭ

Буряад Республикын Арадай Хуралай Гүрэнэй байгууламжа, нотагай оһэдэньг хүтэлбэринин, хуули ёһоной, гурим ба журамай талаар комитет хуули сахидаг зургаануудай түлөөлэгшэдтэй зүблөө үнгэрэгбэ. Тус зүблөөн дээрэ хуули ёһо мэдэхээр хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаха программа тухай хөөрөлдөөн болоо.

Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Карнышев түрүүлэн үгэ хэлэхэдэ, хуулинууд тухай асуудалаар хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри нүлөөр ябуулагдана гэбэ. Жэшээлхэдэ, эд баргаа болон продукция худалдан абагшадтай эрхэ тухай материалнууд газетэнүүдтэшые үсөөнөөр толилогдоно, радио болон телевизээр тус асуудалаар дамжууланууд һайнаар хэгдэнгүй. Олон шэнэ хуулинууд баталан абтана, гэбэшье тэдэ хуулинуудые тайлбарилан ойлгуулаха талаар

хүдэлмэри хэрэгтэй байгаа. Залуушуулай дунда социологическа шэнжэлэлгэ үнгэрэгдөө һэн. Бүхы залуушуулай 65 процентнь "Залуушуулай политика тухай" Буряад Республикын Хуулиие мэдэхгүй байба гэжэ шэнжэлгэ харуулаа гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

Зүблөөн дээрэ республикын Верховно сүүдэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ Р. Я. Курас, Юстицийн министрвэһээ С. П. Петухов, адвокатуудай хоёрдохи коллегийн зүгһөө Б. В. Бадмажанов, налогой полицийн департаментһаа Б. В. Коклицев болон бусад үгэ хэлэжэ, тус хэрэгые найжаруулаха талаар дуралдануудые оруулан байна.

Арадай Хуралай комитетдэй түрүүлэгшэ В. И. Марков тобишололнуудые хэбэ.

С.ОЧИРОВ.

1925 он

"БУРЯАД ҮНЭНЭЙ" 75 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТҮҮХЫМНАЙ ХУУДАНАУУД

Иннокентий Порфирьевич Малков "Буряад-Монголуун" сониной гурбадахи редактор байсан юм. Түрүүшын хоёрын: 1921-1922 ондо - Гомбо Ринчино, 1923 ондо - Матвей Амагаев мүн. 1924 ондо сонимнай "редактор И. Малков" гэнэн тэмдэгтэй гараа.
1925 оной майн 10-най дугаарта түрүүшын нюурта И.П. Малковай наһанһаа нүгшээн тухай мэдээсэл толилогдонхой. Газетымнай архивта 1-дэхи нюурай дээдэ захын нэгээн лэ хубиин фото-буулгабари бии юм. Тиймэ болохоороо дурсагдагша мэдээсэл эндэхүсэд багтаагүй.

БУРЯАД-МОНГОЛ АРАДЫЙ УДАМ СОЁЛОЙ БОЛБОСОРЛДО ҮНИ САГАЙ АША ТУҢА ҮЗҮҮЛЖЭ БАЙҢАН ХАЙРАТА НҮХЭР МАЛКОВАЙ НҮГШЭЭН ТУХАЙ ТОБШО ҮГҮҮЛЭЛ

Буряад-Монгол уласай хэблэлэй хорёо эрхилэгшэ үнигэй редактор нүхэр Иннокентий Порфирьевич Малков бээ муудажа, үшэлжэ, байгша оной майн 10-най үдэрэй 16 часта нүгшэбэ.
Энэ нүхэр Малков 1879 ондо урдын Сэлэнгын дүүмын оршон дотор түрөөд, нотагай нургуулида анхан ород ба монгол номые үзэжэ дүүргэнэй эсэстэ 1892 ондо Эрхүү хотын духовно семинарида орожо, тэрэ нургуулине 1899 ондо түгсэхэн бэлэй. Саашадаа дээдэ нургуулида үзэжэ байха зуураа тэрэ Малков даргадан үгэйхүү буурай арагта эрхэ сүлөө олгуулха шэн зоригто үзэл наһалтанай нэгэн мүн гэжэ тэрэ үсын хархис хаанта засагта мэдэгдэжэ, нургуулиһаа хөөгдэн ба хинданда хуряагдан болобошье, өөрын шэн зоригор эрдэм соёлдо болбосоржо байха зуура Сэлэнгын буряаднарай 2 шатын нургуулида нэгэ хэдэн жэл ахалагша багшын албанда байһан юм. 1910 ондо Шэтэ хотын буряаднарай семинари гэнэ нургуулида буряад-монгол хэлэнэй ном зааха багша болгогдон бэлэй.
Хубисхалай эхи - 1917 ондо үргэлжэдэ буряадай дунда хүдэлмэрилжэ эхилээ. Мүн оной апрель нарада Шэтэ хотодо болоһон Байгалай үмэнэхи можын буряад-монгол үндэһэтэнэй автономии тухай хуралдаан боложо, үндэһэн комитет тогтоохо сагта Буряад-Монгол...

(ФОТО-БУУЛГАБАРИДА БАГТААН МҮРНҮҮД энэгээр түгэсшэнэ)

Ажаглалта.
Нүхэр И.П. Малковай саашанхи намтар тухай хэлэбэл, Алас-Дурна зүгэй республикын Буряад-Монголой автономито можын тогтоһон саһаа хойшо Буряадай эрдэм соёлые хүгжөөхэ, илангаяа "Шэнэ байдал" сонин бэшэгыс хэблэн гаргаха хэрэгтэ горитой хубитагша оруулан байна.
"Буряад-Монголуун үнэн" сонин 1926 оной майн 5-най, Хэблэлэй үдэртэ иигэжэ бэшээ һэн: "Шэнэ байдал" сониние байгуулха хэрэгтэ саһаа урид наһа бараһан манай нүхэд Иннокентий Малков, Сульгим Сампилов хубита оруулан юм".

Дотоогын һонин
ЭРЭ, ЭМЭ БОЛОН АБАЛСА-НАН БА ҺАЛАЛСАНАН ТУХАЙ
Апрель 1-һээ июль 1 хүртэр Буряад-Монгол уласай эрхэтэнэй нэмэһэн ба хороһон байдалыс тэмдэглэхэ хорёондо эмэ, эрэ болон абалсаһан ба һалаһан тухай 599 абалсалга ба 135 һалаһануудыс тэмдэглэн байба.

Эрэ, эмэ болон абалсаһание олон тэмдэглэгдэнэниинь гэбэл, Дээдэ-Удын уездэ - 121, удаань Троицкосавскын аймагта - 114, Дээдэ-Удын хотодо - 103, Баргажанай аймагта 82 байба.
Абалсаһаниинь үсөөн гэбэл, Түнхэнэй аймагта - 40, Эхирэд-Булгадай аймагта - 39, Алайрай аймагта - 39, Боохоной аймагта - 33 ба Агын аймагта 28 байба.
Һалаһаниинь олон тэмдэглэгдэнэ болобол, гурбан нара дотор Дээдэ-Удын хотодо - 33, Дээдэ-Удын уездэ - 25, Түнхэнэй аймагта - 18, Эхирэд-Булгадай аймагта - 8, Агын аймагта - 7, Алайрай аймагта - 2 ба Боохоной аймагта 3 байба.
РЕСПУБЛИКЫН ХҮН ЗОНОЙ ХЭДЫ ШЭНЭЭН ҮДЭН ТУХАЙ
Мэдээ хуряаха зургаанда байһан мэдээнһээ мэдэбэл, 1925 оной апрель 1-һээ июль 1 хүртэр Буреспублика дотор 3190 хүн түрэнэн ба 1902 хүн үхэнэн байба.
Энэгээр болобол, Буряад-Монгол республикада 3 нара дотор 1292 хүн нэмэбэ.
(Сентябриин 14)

МОНГОЛ БА МАНЖУУРАЙ ГАЗАРНУУДА ШАРБУУНСА МҮНГЭНЭЙ ҮНЭ ТУХАЙ
Улаан-Баатар хотоһоо. Монгол уласай арадай засаг оросой саарһан шарбуунса мүнгыс нотаг орон дотор сүлөөтэйгөөр ябуулхаар шийдхэнэниинь эрхим болобд.
Юуб гэхэдэ, Монголой байгаа хуулийн ёһоор бүхы хари ороноудай саарһан мүнгэ ба харин Америкэ уласай доллартошье түхэриг бүрийн 20 мүнгэ сүй тохобо гэнэ. Монгодо өөһэдэн мүнгэ үгы болоод, тэрэнэй орондо шудхамал сагаан мүнгэн "ямбуу" ба Хитадай юань хэрэглэгдэдэг.
Харбин хотодохи хитад засаг Зүбэлгэ Орос уласай шарбуунса мүнгыс хитад наймаашадай дунда хэды хүндэтэйшье наа, Манжуурай орондо үлэ дэлгэрүүлхыс шармайн оролдожо байтар шарбуунсын үнэнь юаняар үдэр бүри үргэгдэжэ байна.

ЯПОН УЛАСАЙ СЭРЭГЭЙ ЕХЭ ОНГОСО ДЭЭРЭ ТЭНЭРЭЛ БОЛҮОН ТУХАЙ
Йокосука хэмээхэ далайдахи түшэглэлтын орондо (портдо - орш.) бэшэгдэн "Йокосука мару" нэрэтэй сэрэгэй ехэ онгосодо гэнтын тэнэрэл боложо, уһанда шэнгэбэ.
Энэ тэнэрэлгыс уһан сэрэгэй зарим нэгэн хүнүүдэй ахалагша даргалагша Накамура гэгшэдэ хорложо хэнэн байба гэжэ тухайлан һанагдана гэбэ.

(Сентябриин 7)
ХЯАГТЫН ТҮМЭР ЗАМЫЕ БАЙГУУЛАХА ТУХАЙ
Буряад-Монгол уласай байдалыс эсхэмжэлхэ комиссийн газарһаа абтаһан этигэлтэй мэдээгээр, РСФСР уласай байдалыс эсхэмжэлхэ комисси Дээдэ-Удэ Хяагта хоёрой хоорондо түмэр замыс байгуулха гэнэн түлэблэгыс (проект - орш) һаядаа гүйсэдхэхөөр байна гэнэ. Энэ замыс табиха газарыс олохо хүдэлмэридэ ерэхэ жэлэй багсаада (бюджет) 50 мянган түхэриг оруулба гэнэ.
(Сентябриин 23)

Н. БАДМАРИНЧИНОВ хэблэдэ бэлдэбэ.

ШАГНАЛ

Хэлхээ холбооной орёо онһон түхээрлэгнүүдыс нарижуулгада ба хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной сентябриин 17-ной Зарлигаар "Электросвязь" гэжэ акционернэ бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэдтэ Буряад Республикын хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдыс олгобо гэбэл:
"Буряад Республикын габьяата шженер"
Борголов Сергей Петровичто - "Электросвязь" гэжэ акционернэ бүлгэмэй генеральна директорэй нэгдэхэ орлогшо.
"Буряад Республикын габьяата барилгашан"
Шанаров Валерий Андреевичтэ - барилгын ба ухаалан зохёолгын талаар ахамад мэргэжэлтэ.

Барилгын талаар габьяатай байһанайнь ба үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэнэнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной октябрийн 2-ой Зарлигаар "Улан-Удэстальмост" гэжэ акционернэ бүлгэмэй соёлой-спортын комплексын директорэй орлогшо **Молонов Михаил Борисовичто "Буряад Республикын габьяата барилгашан"** гэнэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

Хэблэлэй талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной октябрийн 3-най Зарлигаар "Хурамхаанай типографи" гэжэ акционернэ бүлгэмэй генеральна директор **Базарова Дарима Октябьевнада - "Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ"** гэнэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

Хэблэлэй эмхи зургаануудта үни удаан саг соо оролдосотойгоор хүдэлмэрилхэнэнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной октябрийн 3-най Зарлигаар "Хурамхаанай типографи" гэжэ акционернэ бүлгэмэй наборщица **Намсараева Наталья Николаевна** Буряад Республикын Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Эрдэм шэнжэлэлгын, ажал ябуулгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной октябрийн 3-най Зарлигаар Россин хүдөө ажыхан академийн Сибирийн таһагай Буряадай хүдөө ажыхын эрдэм шэнжэлэлгын институудай экономикын ба хүдөө ажыхын үйлдэбэриис эмхидхэхэ лабораторийн ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ **Галданов Цыретор Бимбаевич** Буряад Республикын Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Хэлхээ холбооной эмхинүүдтэ үни удаан саг соо оролдосотойгоор хүдэлхэнэнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной сентябриин 17-ной Зарлигаар "Электросвязь" гэжэ акционернэ бүлгэмэй инженер **Ефимова Анна Изотовна** Буряад Республикын Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Ниитын болон социальна хамгаалгын эмхинүүдтэ үни удаан саг соо эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилхэнэнь түлөө Буряад Республикын Президент 1996 оной сентябриин 17-ной Зарлигаар Буряад Республикын Хүн зонийс социальна талаар хамгаалгын министерствын таһагай начальник **Мацукова Любовь Павловна** Буряад Республикын Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

БҮ БААЛИ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЭ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, һү наалин фермэнүүд зунай бэлшээрине зүбөөр хэрэглэхэ талаар тодорхой ажал ябуулаа. Тусхайлан хэлэбэл, энэ ажыхын наалин мал май нарын эхээр зүһаландаа нүүлгэгдэжэ, Ойбонтын, Дээдэ-Юрөөгэй тунга ногоондо атарлан бэлшээгдэхэдэ, һү шэмээс нилээд нэмээгээ бшуу.
Жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн үсын дүн абажа харахада, тус колхозой наалинадай туйлаһан үрэ дүн бэшэ ажыхынуудайхида орходоо нилээд дээшээ байха юм.
Юрөөгэйхид һү наали иигэжэ дээшэлүүлжэ, гүрэндэ һү тушааха хэмжээс ехэ болгоожо шадаһан байха юм. Байгша ондо Юрөөгэй наалишад тоһоной заводто үнгэрһэн жэлэйхинһээ сагаан эдэс 8,4 процентээр ехээр худалдаба.
Юрөөгэй малшад август ба сентябрь нарануудта һү наали дээшэлүүлхэ аргатай байгаа. Саашадаашье амжалтагша арьбадхаха байһаниинь дамжаггүй.

А. ДОНДКОВ.

Сэлэнгын аймаг.

ХҮСЭД ХҮРЭХЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭГДЭЭ

Хэжэнгэ нууриной зүүн хойшонхи олон зондоо тахилгатай Шалсаана үндэрэй хойморто оршодог Сагаан-Хүнды гэжэ газарта сууда гараһан түрүү хонишон Павел Хабдаевич Хажеевтэнэй отара харагдадаг. Гэдэнэй хоёр байртай гэрэй нэгэндэ ажыхын хэршэн Александр Ринчинович Дашидоржиевай үнэр баян бүлэ ажаһууна.
Тэдэ хорёод үхэр, хоёр мори харууһална. 20 гектар таряалантай. Александр Ринчинович өөрын трактор болон техникэ үгышыс наа, бригадынгаа Т-40 түхэлэй трактораар гар үзүүрэйнгээ юумэ өөрөө хээд лэ, хажуу гээһээ хамһабари туһаламжагүйгөөр малаа хараад байдаг. Мүноо жэлдэ Хэжэнгэ, Худан голнуудай уулзуур багта оршодог Шанаа гэжэ намагтай, налхитайшыс наа, хээсэ бүхэндэ ургаса һайнтай газарта хараһан малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ сабшажа ноосэлэнхэй.
Дулаан, ута намарай болоһондо баярлан, тэрэ хангай хадын хагдан болон таряанай узуур дээгүүр үхэрнүүдээ бэлшээжэ, хүсэ шадаһаныс тогтооһоор.

Манай корр.

ТЮЛЛИ

хүрдэнүүдые нара зүб эрьюулбал, хүнэй бөөдэ халдаһан тоохон арилха, үбшэн нимгэрдэг, ада баршадаһаа түргэн зайладаг гэжэ ойлгохо шухала. Минии бүри залуу ябахата, ашата эжимни хэлэгшэ хэн: "Али болохо үбшэ зоболонһоо халаха гэбэл, үнэнһөө хүзэглэжэ, газар мүргэл хэхэ ёһотой юм лэ даа. Би өөрөө залуудаа яһанай хэрхэ үбшэндэ нэрбэгдэжэ, хүл дээрээ бодоходоо, гоороо мүргэл хэхэндэ, амидырһанби". Мүргэлэй газар ошоходоо,

жүүртэй ажамидардаг тула маани уншаха, буян хэхэһээ бэшэ үнэтэй юумэн юушые үгыл гүб даа.

ЭХЭ ЗУРГААН ЗҮЙЛ ХАМАГ АМИТАН - түбэдөөр "ма сэмжан тамжад" - юртэмсын амитанай хубаари: 1. тэнгэринэр; 2. асаринар; 3. хүнүүд; 4. адагуусан; 5. бэрид; 6. тама.

Эдээн соо гурбан муу заяанай түрэл - **тама, бэрид, адагуусан** болоно. Эхэ зургаан зүйл хамаг амитан сооһоо гансал хүмүүн түрэлдэ ябахатаа, буян хэхэарга би. Хамаг амитанай түлөө бурханда зальбархада, өөрын хэрэг бүтэсэтэй байдаг. Тиимэһээ хамаг амитанай туһын тулада энэдүрбэн мүр

арьбададаг юм. Би ойлгодогби: заабол эрдэнийн зүйл үргэхэ, ядаһан хүндэ туһалха, үгэлыгэ үгэхэ. Тиимэһээ бултал бэе бээе дүнгэжэ, арга шадал соогоо буянтай, дэмбэрэлтэй хэрэг үйлэдэжэ ябая гэхэ байна.

ХИЛЭН - уур сухал. Хүнэй ууртай байгаа һаань, тэрэ хүн "хилэн наймаатай" һууна гэхэ. Уур сухал гэшэ буян хэхэдэ ехэ һаалта болодог. Уурье "буянай түймэр" гэжэ нэрлэдэг. Хэдышые бурханай ном уншадаг аад, ууртала тэмсэжэ шадахагүй хүн буян хуряадаггүй. Бурханай ном мэдэхэшыегүй һаа, һайн, нигүүлсхы тэниглэн сэдхэлтэй байбал, хүн амитание хайрһандаа, энэрһэндэ, багса буян олодог.

Үнэхөөрөө маани мэгзэм уншажа ябадагышыегүй һаа, һайхан сэдхэлтэй, һайн үйлэ хэрэг үйлэдэжэ ябадаг хүнэй һаһанайнь харгы урагшатайдаа гэжэ ажаг-лахаар байдаг.

Хүндэтэ уншагшад, тус ном бүхы зондо, үндэһэ яһанай илгаагүй, хэрэгтэй ород хэлэн дээрэ тон тодорхойгоор оршуулагдаһаниинь ехэтэ һайн.

Мүнөө сагта хургуулинуудта бурхан шажан тухай юрэнхы мэдээ һурагшадтаа ойлгуулагдаг гэшэбди. Тиимэ болохоороо, багшанарта, түрэхидтэ тон хэрэгтэй ном болоно.

Уншагшадта, мэргэжэлтэдтэ, илангаяа буряад хэлэ заадаг багшанарта хүтэлбэри болохонь дамжаггүй.

Бурхан шажан тухай номууд яһала гарадаг болонхой гэшэ. Тиибэшые зарим номууд юрын зоной ойлгохонь хүшэр байдаг. Зэргэсүүлэн харахада, тус номой тон эли тодоор тайлбарлагдан бэшгэдэһениинь ехэ һайшаалтай. Зүгөөр тон үсөөн хэхэгээр гараһаниинь харамтай. Тиибэшые амитан аргатай - бэдэрбэл, олдожо магадгүй.

Уншагшад! Мандаа хандажа, сэнгүй бэлэг бариһандань, гэгээрхэ замдамнай туһалһандань номой авторта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэхэ зуураа үрээбди: "Шэдитэ эрхитнай" эхэ зургаан зүйл хамаг амитанда буянаа арьбадхын хэрэгтэ шэдитэ түлхюур боложо, ариуан аршаанда, арадай дунда нэбтэрэн тараг лэ. Тиигээдше Тинлэй багшын үршөөлөөр автор энэ номоо гаргаа бшуу!

Хаа яахан сагаа забһарлажа, радио, телевиденидэ Любовь Бимбаевна мантаяа уулзажа, бурхан шажан тухай хөөрэдэг байбалнь, бүришые һайн бэлэй.

Р. ДАШИЕВА,
багша

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тинлэй багша.

Редакциин архивһээ.

ДЖАМПА ТИНЛЭЙ БАГШЫН ҮРШӨӨЛТЭЙ

ЭРДЭМТЭ багша Любовь Бимбаевна Намжилоной "Шэдитэ эрхи" гэхэн эрхиин 108 тоогоор ном-тайлбари һаяхан уншагшадтай һонорто гаража, бултанда баяр болохонь.

Автор уншагшадтаа оролто үгөөр хандана: "Дэлхэй дээрэ мүнхэ юумэн гэжэ юунышые үгы. Энэ байһан бөөмнайшые, мүн бөөымнай хугасаа - һаһаннайшые баһал хэмжүүртэй ха юм даа. Энэ дэлхэйдэ хэдышые дахин эрьежэ байһанаа мэдэхгүй хадаа хойто һаһан тухайгаа бодолгото болодоггүй хабди даа. Гэбэшые хүн үхөөд, үгы болодоггүй, дахин түрэл абадаг гэжэ олонхи зон мүнхөө этигэдэг болонхой. Иимэ хараа шугам эрдэм ухаанай бүри ехээр хүгжэжэ, хүн түрэлтэнэй элдэб онол аргатай боложо байһые гэршэлнэ ха юм. Байгараа, хүн түрэлтэнэй гүн ухаан ондоо юртэмсэнүүдээр аяншалгые юрын хэрэг болгохо, тиихэдэ үнөө олон юумэн элэрхэ. Тиимэ хадань, хүн боложо түрөөд ябаһандаа баярлажа, урма зоригоо үргэжэ, нүгэл хэжэ, түрэлөө алдахагүйн тула, эртэ урданһаа элинсэг хулинсагайнгаа мандаа хүрэтэр дамжуулан гүнзэгы удхатай һургаал номуудынь шудалжа, арад зонойнгоо аша туһада хэрэглэжэ шадаа һаамнай, яагаашые һайн бэлэй!" - гэжэ автор гүн сэдхэлэйнгээ оёорһоо ухаансар уншагшадтаа хандажа, шухаг һургаал ном мандаа бэлэглэе.

Мүнөө хүнэй маха бодын, сэдхэлэй хөмороотой энэ хүндэ үе сагта ажаһууһан зоной тэсэхэ, тэнсэхэ арга хадаа сэдхэлэй баялиг болонхой. һайхан бодол бисалгажа, үдэр бүрийн ажамидаралай дүн - буян үйлэдэхэ, гэмээ наманшалха, нигүүлсхы сэдхэлдэ абтажа, али болохо аргаар нүгэл тэбшэхэ шухала.

Тусном дотор юрын зондо тон тодорхой мэдээн, тайлбаринууд үгтэнхэй.

Жэшээн, **ҺҮНЭН** - эхэ зургаан зүйл хамаг амитанай мүнхэ (үхэдэггүй) хубинь. Гадаада талаа шэнэлээд лэ, сансарын хүрдэ соо үргэлжэ эрьелдэжэ байдаг. Эзэ-нэйнгээ нүгэлтэй һаань - гурбан муу заяанай зоболон үзэхэ, буянтай һаань - хүн боложо, буян үйлэдэжэ, бурханай боди хотог оложо, одоошые тонихо (амарха) аргатай болодог.

Хүнэй, амитадай хүнэһэн үдэр үдэртэ бөөынгээ энэ тэрэ хубида орожо байдаг ха. Жэшээн, шэнын 8-най үдэр хүнэйшые, малайшые хүнэһэн бөөрэдөө ородог. 14-дэ хүнэй шэхэндэ, малай далада, 26-да хүнэй - үбдэгтэ, малай - үбсүүндэ, тиихэдэ 15-да, 30-да хүнэйшые, малайшые хүнэһэн бүхы бөөдөн байдаг гэхэ.

Иимэ ушарта хүн хүнэһэн тухайгаа бага-сага мэдэжэ ябабал, тон һайн гэшэ. Юундэб гэхэдэ, элдэб шалтагаар хүнэй хүнэһэн айһан, бузарһан дээрэһээ бөөһээ холодошохо. Тиихэдэнь хүн тэрэнээ ойлгонгүй, тэнхээ тамираа алдадаг.

БАРГА ШАЖАН - бөө мүргэл. Буряад зон буддын шажанда орохоһоо урда бөө мүргэлтэй байгаа. Бөө шажанай бурхад энэ һаһанда ехэ туһатай байбашые, хүнэй хойтын хэрэгтэ туһалжа шадахагүй юм гэдэг. Юундэб гэхэдэ, тэдэ өөһэдөө оршолон соо эрьежэ байдаг.

ГОРОО - буян олохо аргануудай нэгэн: дасан субарга нара зүб тойроод ябалга. Дасанай байрые тойроод, маани уншаад ябажа, үгышые һаа, тэрэшэлэн һунажа мүргэхэдэ болохо, зам дээрээ маанин хүрдэнүүдэй байгаа һаань, тэдэниие баһа зүб эрьюулхэдэ, досоонь һуулгаатай байһан мааниие уншаһантай адли болохо юм.

Мүнөө үеын илангаяа залуу үетэн дасан дуганаар ябажа харадаг, һонирхолог, хүзэглэдэг, мүргэдэг, багхан үргэлшые хэдэг болобошые, газар гооро хэжэ,

унаа мори алхижа, амитание зобоонгүй, ябагаар маани мэгзэм сүм зориюлжа, гооро мүргэл хэхэ бол, ашаг үрэгтэйн дамжаггүй гэжэ залуушулда ойлгуулаха. Эхэ эсэгын хэлэһэн һургаал хүнэй һаһанда нангин үлэдэг гэшэ.

ГУЛЬТИ - санскрит, түбэд; доншогуур - зуун миллион, 10-арбан, 100-зуун, 1000-мянган, 10000-түмэн, 100000-бүм, 1000000-сага, 10000000-живаа, 100000000-доншогуур. Доншогуур тоо хүсөөжэ, маани уншаһан хүн юундэшые диилдэхээ болжи, хойто һаһандаа боди садын түрэл абажа магад гэлсэдэг. Теэд доншогуур маани уншаһын түлөө хүн бүхэн һаһаа тэрэндэ зориюулын саана, ута һаһа һаһалха ёһотой.

Ехэнхи ушарта эгээлэй зон живаа, доншогуур маани гэшэ хэдыб гэжэ тодорхой мэдэхэшыегүй байдаг. Тиимэ тула олон зондо элрэхэйлэн бэшэбэб. Олон маани уншахада, һайн гэжэ мэдэбэшые, ушарыень зүбөөр ойлгодоггүймэй эли. Жэшээ болгон хэлэбэл, минии Хөөрхэ нютагта Арсаланай Цэдэнжаб гэжэ бүхы һаһандаа юрын ажал хэжэ ябаһан үбгэн ута һаһа элдэжэ, 90 гаратараа элүүр энхэ, шогтой зугаатай, олон юумэ удхалан хөөрэдэг: "амиды түүхэ" - ажаһуудалаа тобшолон хэлэжэ, аша гушанартаа нарай нялха-һаань һургаал заабари үгэжэ, маани мүргэл хэжэ һуугша хэн. "Маани уншажа, хургануудайнгаа холотор эрхи татаһанби", - гэжэ хэлэһыень мартагшагүйб. һаһахадам, энэл буянайнгаа ашаар элүүр, үндэр һаһа һаһалаад, үбшэ зоболондо үни удаан эдигдэнгүй, һаһанһаа аялһан юм даа. Уринэ-рыншые зоной дунда хургуулитай, хэшэгтэй, буянтай ажаһуудаг гэжэ ажаглагшаб.

Эхэ эсэгынгээ буяниие үринэрын элдэхэ гэжэ тон зүб ойлгодогбди. Тиимэһээ хо-гоосон юртэмсэдэ хэм-

сээжэлдэд уншажа ябаа һаа, тон ехэ буян юм гэдэг.

Оршуулгань иимэ:

1. Амитан бүхэн жаргал элдэг.

2. Амитан бүхэн зоболонһоо һалаг.

3. Амитан бүхэн жаргалаа бү алдаг.

4. Амитан бүхэн нэгэн тэгшээр ажаһууг.

Хүн түрэлтэн, оршолонто юртэмсэдэ ажамидарагшад, энэ хойто хоёройнгоо жаргал зоболонһоо өөһэдынгөө сэдхэлээр лэ, хэрэгээрээ бисалгагшад тула энэ юртэмсэдэ түрэлтэн үүргээ гүйсэд мэдэрхэ, ойлгохо ёһотойбди. Тиимэһээ энэхэн үгтэһэн холир шэнги үнгэрдэг һаһанайнгаа хугасаа соо ехэнхын буянтай үйлэхэдэ һаа, ямар һайн бэлэй.

Үглөөгүүр бодоходоо, бурхандаа сай тахилаа, орон дэлхэйдэ сэржэмээ үргэжэ, зальбаржа, үдэрөө эхилхэдэ, сэдхэлдэ ехэл һайн байдаг гэшэ ааб даа.

Үдэшэниинь үдэрэйнгөө үйлэ хэрэгүүдэй дүн гаргажа, нүгэл хэхэнээ наманшалжа, маани тарниаа уншахада, баһал ехэ һайн.

Үдэр соо элдэб амитад-тай, хүнүүдтэй уулзанабди. Ядарһан амитадта үгэлыгэ үгөөшдэ ехэ буян олоно. Дүрбэн хүлтэ амитадта зориюлжа, энэ түрэлһөө гэтэлхэдэ, дээдэ түрэлдэ түрөөрэй гэжэ маани уншадаг ёһотойбди.

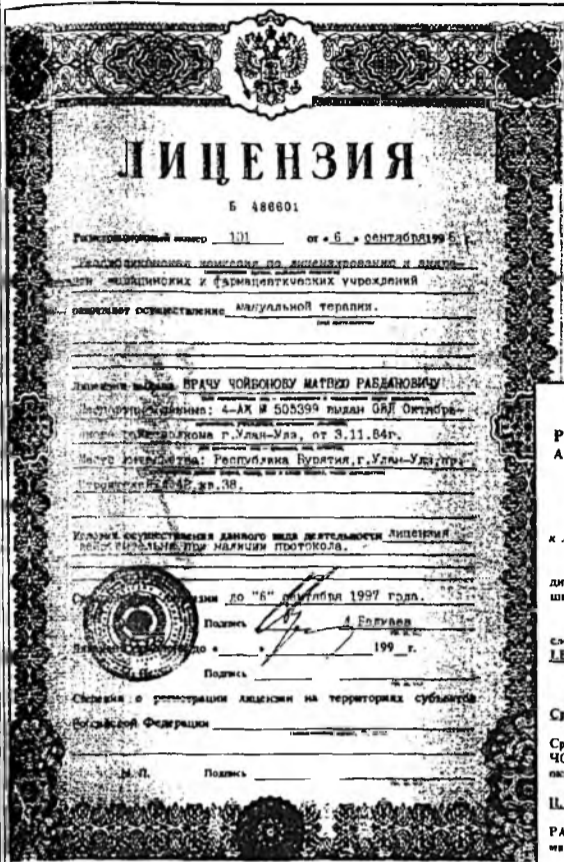
Мүнөө ехэ хүндэ сагай болобошые, хилээмэ, талханай үлөөдэһөөр жэгүүртэниие хоолуулхада, ехэ һайн гэшэ ааб даа. Хүйтэнэй болоходо, тэдэнэр хүлдэжэ, туража үхэдэг гэжэ эли. Тиимэһээ илангаяа үхибүүд гэртэ-хинтээ амитадта туһалжа шадаха ха юм даа.

Муу һаһан, хараал үгэ гэшэ арбан хара нүгэлэй аха зах гэхэ мэдэрээд, тэбшэжэ һурабал, ехэ һайн бэлэй.

Үхибүүн ябаханаа хойшо ашата ехэ эсэгэм хэлэгшэ хэн: шадал зэргээрээ үргэл, мүргэл хэбэл, ашатын буян

Зүүн зүгэй эмшэлэлгэ

“ҮРЕЭЛЭЙ НАЙХАНИИЕ ШАГНАЖА...”

“Арадай медицинын магистр” гэгэн үндэр нэрэ зэргэ үгтэнхэндэ бидэ булта үнэн зүрхэнхөө булта баясанабди, омогорхонобди. Уласхоорондын стандартын гуримтай лицензин аргаар бүхы орон соогоо, харин оронуудта хүнүүдые аргалха эрхэтэй болоһон Матвей Рабданович Хальмагта олон хүнүүдые эмшэлээ, хүл дээрэнь гаргаа. Жэшээлбэл, республикын Президентын болон Правительствын Хэрэгүүдые

РЕСПУБЛИКА КАЛМЫКИЯ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ КОМИССИЯ ПО ЛИЦЕНЗИРОВАНИЮ И АККРЕДИТАЦИИ МЕДИЦИНСКОЙ И ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

ПРОТОКОЛ

к. лицензия №1 01 от "6" сентября 1996года

В соответствии с решением Республиканской комиссии по лицензированию и аккредитации медицинской и фармацевтической деятельности от "6" сентября 1996 года разрешается

лицензию ЧОЙБОНОВУ МАТВЕЮ РАБДАНОВИЧУ

специальной влад. медицинской деятельности

1. В рамках оказания программы оказания платных услуг населению

1.1. Мануальная терапия.

Срок действия лицензии до "6" сентября 1997 года.

Сроком до "6" сентября 1997 года индивидуальной трудовой деятельности врача ЧОЙБОНОВА МАТВЕЯ РАБДАНОВИЧА лицензирована для улучшения качества оказания медицинской помощи.

II. Условия действия лицензии

2.1. Настоящая лицензия обеспечивает право врача ЧОЙБОНОВА МАТВЕЯ РАБДАНОВИЧА на оказание лицензированной влад. медицинской деятельности мануальной терапии.

2.2. Лицензиат обязан влад. медицинской деятельности соблюдать обязательному обеспечению полноты его выполнения в указанный срок в соответствии с рекомендациями Республиканской комиссии по лицензированию и аккредитации медицинской и фармацевтической деятельности.

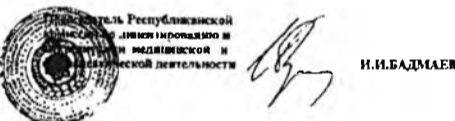
2.3. В случае ухудшения показателей здоровья обслуживаемого населения, в связи с фактами в работе, комиссия оставляет за собой право прекращения действия лицензии.

III. Реквизиты по дальнейшей направленности деятельности:

3.1. Строгое соблюдение санитарных норм, выполнение приказов МЗ РФ №408, ОСТ 42-21-85.

3.2. Решить вопрос о статистичности с Министерством здравоохранения РК.

3.3. Завести первичную медицинскую документацию, том числе и амбулаторные карты на каждого больного с подробным описанием состояния здоровья до и после проведенного лечения.

Б УРЯАД орондомнай байгаалиһаа үгтэнхэн, бурханһаа заяагдаһан бэлиг талаантай, эрхыдээ эмтэй, долёобортоо домтой хүнүүд хэр угһаа суурхадаг, хүн зонине эмшэлдэг байгаа. Мүнөөшье тиимэ хүнүүд үсөөн бэишэ. Иимэ хуби заяатай, юртэмсын тусгаар табисууртай, зохёохы бэлигтэй, шүлэгшэ сэдхэлтэй, хүнүүдтэ ехэ туһатай Матвей Рабданович Чойбонов - Гэгээтэйн дасанай шэрээтэ лама, поэт, арадай эмшэн, врач.

М. Р. Чойбоновой бэлиг шадабари, элшэ хүсэ үгэдэг гарнууд тухай нураг суу холуур таранхай. Тээмэндэ Хальмаг орон уригдаһан Матвей Рабданович нютагаа бусахадаа, баяртай мэдээсэл дуулгаа.

Хальмаг Республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын дэргэдэ 15 хүнһөө бүридэһэн, республикын экономикын министр Иван Бадмаев түрүүтэй тусхай комиссиин гэшүүд - Ставрополийн болон районуудай врачнар, эрдэмэй 3 докторнууд сугларжа, манай бэлигтэй эмшэнэй арга шадабарие, талаангы туршажа, шалгажа, үндэр сэгнэлтэ үгэнхэн байна. Каспиин далайн эрьедэ оршодог “Комсомольский” совхоздо хоёр долоон хоногой туршада комиссиин гэшүүд хүдэлжэ, шалгалта хэжэ, “Арадай медицинын магистр” гэгэн үндэр нэрэ зэргэ М. Р. Чойбоновто олгуулаа.

Энээнэй аша туһаар Матвей Рабданович СНГ-гэй хотонуудаар, хүдөө нютагуудаар, харин оронуудта бурханһаа үгтэнхэн бэлигээ, онсо шадабарияа хэрэглэхэ, хүн зонине эмшэлэхэ, туһалха, эдэгээхэ аргатай, тусхай лицензитэй, эрхэтэй болобо бшуу.

“1984 онһоо 1989 он хүрэтэр Буряад орондоо хүдэлхэн ажалаймни үрэ дүнгүүд, мүн 1985 онһоо 1991 он хүрэтэр Россин нийслэл хотын Сеченовэй нэрэмжэтэ 1-дэхи, 2-дохй медицинскэ институтуудта, Мосгорздравай Хүүгэдэй 18-дахи клиникэдэ, 67-дохй больницада ябуулһан хүдэлмэримни харада абтаа. Тиихэдэ эрдэмэй доктор К. А. Семёнова, З. С. Вайнберг, Россин АН-ай бодот гэшүүн Г. А. Стеркин гэгшэдэй зүүрмалганууд намда ехэ туһалаа”, - гэжэ Матвей Рабданович баясан хөөрөө хэн.

Олондо мэдээжэ Джуна Давиташвилиин үүдэн манай Буряад нютагай эмшэндэ

эрхилэгшэ А. К. Убушевэй үбшэн хүбүүнэ аргалаа.

- Хальмагта иимэ ехэ нэрэ зэргэтэй болоһоортнай үнэн зүрхэнхөө амаршалнабди, үшөө ехэ амжалта хүсэнэбди. Юун таниие тэндэ һонирхуулааб? - гэгэн асуудалтайгаар М. Р. Чойбоновто хандабабди.

- Хальмагай Правительствын Аппаратта хуу залуу зон, 35 наһа хүрөөгүй хүнүүд, оройдоол 2-3 үбгэд бий. Давид Кугультинов Үндэр наһатайшуулай соведые хүтэлбэрилнэ. Хүн зоной байдал бараг хэбэртэй, үлүү юумэн үгыл даа. Москвада Хальмагай 4 министерствын түлөөлэгшэдэй байдагынь, 2 банк байгуулагдаһаниинь һонирхолтой. Тиихэдэ өөрөө Хальмагай Президент Кирсан Илюмжинов Москва ходо ошожо байдаг, өөрөө үшөө ФИДЕ-гэй дарга бшуу, - гэжэ Матвей Рабданович хөөрөө хэн.

- Буряад зондоо, уншагшадтаа ямар хүсэл, үрээл үгэнүүдые дамжуулаха ханаатайбта?

- Бүхы наһаараа гол шухала асуудалда анхарал хандуудагби - эхэ хүндэ, хүүгэдтэ, үбгэд, хүгшэдтэ туһалха. Бидэ, Байгалай үмэнэ ажаһуудаг зон, сибирягууд хадаа ехэ ухаатай сэсэн, номгон тэниоун, юумэ ехэ даасатай, тэсэмгэй хүнүүд ха юмбиди даа. Тиимэһээ иимэ хүшэр хүндэ үедэ бэе бээдээ зохидоор хандажа, булга жаргалтай, элүүр энхэ байхамнай болтогой, бурхан үршөөл! Манай үри һадаһан болохо залуу үетэн бидэниие бү зэмэлүүжэн гэжэ сэдхэнэб.

- Болтогой! - гэжэ бидэ булта дэмжээ һэмди. Жэл соо аргалха лицензитэй болоһон арадай эмшэн, магистр Матвей Рабдановичта үдэр бүхэндэ үрээлэй найхание шагнажа, үглөө бүхэндэ наранай найхание угажа байхыень хүсэнэбди. Б. ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: лицензин хуугаһанууг.

ТЭЭМЭНДЭ Бурядай мэдээжэ артистнар алайрайхидые хонгёо найхан дуунуудаараа баясуулба. Эдэмнай уг гарбалаараа Алайрай болохо Россин габьяата, Бурядай арадай артистка К. Д. Шулунова, Буряад Республикын артист К. К. Миткинов, мүн тэдэнэй дунда Россин габьяата артист В. Я. Буруев, концертмейстер, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Ш. Черниковгэшигэд ерээ.

Энэ артистнарые эгээн түрүүн бахтайнхид угтаа. Тиигээд Хүтэлгэй СПТУ-гай нурагиад болон багианар олоороо сугларжа, дуушиадтай танилсан баясаа. Баһал Егоровск, Аляа, Зоноо, Хүтэлгэ, Нэгдэ тосхонуудта концертүүд болобо. Иваническын гоё найхан, ходоодоо дулаахан байдаг соёлой байһан соо эгээл олон

БУРЯАДАЙ СУУТА ДУУШАД - ТООНТО НЮТАГТАА

хүн суглараа. Энэ манай мэдээжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрлэгшэд концерт хараха дуратайшуулаа бригада бүхэнхөө асаара юм. Хэдэн олон хүндэтэ ажалладаа нэрлэжэ, эдэ мэдээлэй найхан дуунуудые зориулт гэжэ гуйһан байна. Иймэ анхарал артистнарта ехэл зохидоор харагдаа, үнэн зүрхэнхөө дуунуудаа тэдэнэр бэлэглээ.

Хүйтэ нютагта баһал һонин уулзалга болоо. Эндэхи хүнүүд хургуулиингаа байһанда сугларба. Энэ намартаа эхин хургуули бэишэ, юһэн класстай хургуулитай боложо, энэ баярай уулзалгые иигэжэ тэмдэглэхын түлөө багианар, нурагиад, тэдэнэй гэртэхин ехэл оролдолго гаргаа гэшишэ. Клим Карнович Миткинов сугларагшадай дунда танилнуудаа, зарим нэгэ өөрынгоо урдань заһан багианартай ушаржа, халуунаар гар гараа барилсаба. Энэмнай багадаа эндэ, һүүлдэнэ Алайрай дунда хургуулида нураһан байна. Яһала гоёор дуунуудынь зэдэлхэн, баһа багиануудда зориулан, шогтойхоноор дуулахадань, үхибүүд таршаганаһа хүхюунээр энээлдээ.

Клавдия Доржиевнагай залуудаа “Байгал” ансамблиин солистка байһаниинь һанад гээд, ямар зохидохоноор, аятайханаар дууладагынь дурдан байжа, танидагаа зариманиинь мэдүүлнэ. Энэ ансамбльтаяа хаагуур яагуур Буряад нютагуудаараа бүхы ехэ Совет орон соогуураа, зарим хари гүрэнүүдээрине ябажа, уран бэлигээ харуулан, буряад нэрээ суурхуулаһаниинь һанагдана. Мүнөөшье дуунуудынь тэрэл зандаа соностоһоор.

Эгээл һүүлшын концерттээ түрэл Алайр тосхондоо харуулжа, Клавдия Доржиевна, Клим Карнович, энэ бүлэгэй администратор Георгий Зурбаевич Бадмаев гэгшигэд олон танилнуудтаяа урагуудтаяа ушарба. Мүн баһа Владимир Буруев, Ширан Черников Алайрта, Алядашые өөһэдынхидоо золгобо, эдэнэй наһанайнь хани нүхэд Алайрай юм.

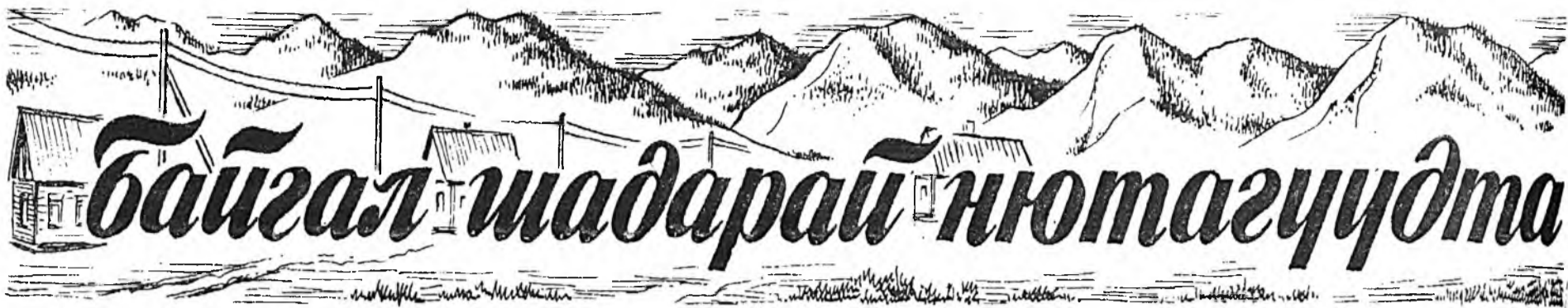
Суута артистнар буряад, ород, бэишье композиторнуудай, мүн арадай уянгата баһа задарюун, хүхюун дуунуудые, заримдаа хатаран байжа дуулалдаад, хүнүүдэй дура сэдхэл уяруулба. Алайрайхид иимэ гоё концерт үшнэйшье хараагүй юм. Ёһоороол дуунай баясхаланта найр болобо гэшишэ.

Зарим олондо мэдээжэ дуунуудыень зал соо һуугаһад дуулалсаад, хоор болошоно. Манай үндэр наһатан, колхоз, совхозуудай болон хүдөөгэй захиргаануудые хүтэлбэрлэгшэд бултанай зүгһөө айлиадтаа зол жаргал хүсөөд, хонгёо найхан дуугаараа ходоодоо арад зоноо баясуулжа ябахыень үнэн зүрхэнхөө хүсэбэ.

Е. БАРАЕВА, Эрхүүтэй областин Алайрай районой соёлой таһагай методист.

Бага хүүгэд - баглаа сэсэгүүд Байгаалимнай баялиг лэ. Баяртай, хүжюүтэй хөөрхэн үхибүүд Баабай, эжын жаргал лэ. Редакциин архивай фото-зураг.

байгал шадарай нюотагүүдта

зүрхэнһөө амаршалба. Хэлэ бэшгэй эрдэмэй докторнууд Валентин Баторович Махатов, Даши-Нима Доржиевич Доржиев, Валентин Игнатович Золхоев, хэлэ бэшгэй эрдэмэй кандидат Нима Будаевич Дугаров гэгшэд амаршалжа, номоо найнаар үзэхыень, саашадаа профессорнууд, академигүүд болохыень үрээбэ. Хэлэ бэшгэй эрдэмэй доктор Шираб-Нимбу Ринчинович Цыденжапов үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые хэлэжэ, өөрынгөө шүлэг бэлэглэбэ.

Нэгэдэхи курсын оюутад тайзан дээрэ гаража, алтан дэлхэйн жама ёһоор ябаха, эрхим найнаар хураха, хатуу харада дашуурхагүй гэһэн

түрүүн университетэй газраа зогсоод, бидэ нэгэ хүбүүнэй үгэнүүдые тоти шубуун шэнги хойноһоонь дабтаабди. Нүүлээрнь бэе бэһээнь барилсаад, нэгэ хүл дээрээ дэбхээрээбди. Одоо тиигээд маанадые байшан соо оруулаа. Тэндэ манай дуу дуулаада, хонгёо хоолойгүй байнат гэжэ дээрэһээмнай "уһалһан" юм.

Ханда Манзарова: Маанадые хахы халаг гүйлгүүлээ. Тиигээд хибэс дээгүүр мүдхүүлээ. Гэнтэ "одоо мүшэдые бэдэрэгты!" гээд лэ, дээрэһээмнай уһа адхаа. Бидэ гүйлдэжэ мэдээбди даа.

—Оюутан болоходо ямар бэ? **Янжима Очирова:** Би ехэ баяртай байнаб. Юундэб гэхэдэ,

“ЭРДЭМНЭЭ ҮЛҮҮ ЭРДЭНИ ҮГЫ”

Буряадай гүрэнэй университетэй факультет бүхэндэ нэгэдэхи курсын эдиршүүдые оюутадай зэргэдэ абаха баяр ёһолол үнгэрбэ. Буряад хэлэ бэшгэй факультетдэ болоһон оюутадай найндэр тухай хөөрөхэмнай.

Мүнөө жэл тус факультет 108 хүн, тэрэнэй тоодо 47-ниинь буряад хэлэ бэшгэй таһагта, 38-ниинь—ород хэлэ буряад хургуулинуудта зааха багшанар болохо, 23-ниинь хитад ба монгол хэлэнэй таһагта хурахань. Үнгэрһэн зун тэдэнэр хүндэхэй шалгалтануудые дабажа гараа юм. Мүн 3-ниинь шалгалта барингүй, дээдэ хургуулиин оюутад болоо. Эдэ хэд бэ гэбэл, хургуулиа мүнгэн медальтайгаар дүүргэһэн Түнхэнэй аймагай Оюна Шобоева, республикын олимпиадануудта түрүү хурунуудые эзэлһэн Захааминай аймагай Амгалан Будаев, Яруунын аймагай Эрдэни Дагбаев болоно.

Энэ үдэшэ эмхидхэһэн гурбадахи курсын оюутад нэгэдэхи курсыхидта эдэб янзын шогтой туршалгануудые бэлдэбэ. Даабаринуудыень дүүргэһэн нэгэдэхи курсын хүбүүд, басагадай актова зал соо ерэхэдэ, олон зон уггажа байба. Эндэ тэдэниие буряад хэлэ бэшгэй факультетэй декан Саян Жимбиевич Баданов үнэн

тангариг багшанарай, оюутадай ба сугларашадай урда үгэбэ. Оюутадай билет, зачетно дэбтэрнүүдэ барюулагдаба. Эдиршүүл оперо болон баледэй театрай шэнэ сезониие нээлгын үдэшэдэ орохо билет бэлэгтэй болоо. Хэзээдээш хэнгүй байхаһаа һүүлдэ хэһэниинь дээрэ гэжэ, нэгэдэхи курсын оюутад үнгэрһэн Багшанарай үдэрөөр хүндэтэ багшанараа амаршалжа, бэлэг, баглаа сээгүүдые барюулба.

Хоёрдэхи курсын оюутад амаршалгын үгэ хэлэжэ, тайзан дээрэ ехэ һонирхолтой зүжэг харуулаа. Энэ үдэшые бэлдэһэн гурбадахи курсын оюутад багахан концерт дурадхаа һэн. Мүн нэгэдэхи курсыхидыше бээ харуулба: Дашижаб Мункожаргалов, Оюна Шобоева, Светлана Мункожаргалова гэгшэд гоё найхан дуунуудые ханхинуулжа, сугларашадые хужарлуулаа. Инга Аюшеева мүнөөнэй хатар уян пугархайгаар хатарба.

Энэ үдэһын үедэ нэгэдэхи курсын оюутадта дүтэлжэ, хөөрэдэбди.

—Гурбадахи курсын оюутад таанадта шогтой ямар туршалгануудые бэлдээд байгааби?— гэжэ түрүүн асуубади.

Вероника Галтаева: Эгээл

хургуулида хуража байхадаа, оюутан болохоёо ехэл ханадаг байгааби. Иихэдэ ханаһандаа хүрбэ гээшэб. Саашадаа эрхимээр хураха гэжэ һайса оролдохоб.

Амгалан Будаев: Энэ үдэрые хэзээшые мартахагүйб. Оюутан болоод ябахада ехэ һонин. Мартадашгүй хэни нүхэсэлтэй, дуутай, шуутай, ехэ найхан хаһа гэжэ хэлсэдэг. Иимэ һонин, эрдэм шудалха замда ороод байхадаа, ямар хүн энэ үдэрые мартахаб даа.

Вигалый Сабхаев: Энэ үдэшэ ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө. Маанадые иигэжэ шоглохо гэжэ ханаагүйб. Ямараар оюутанай үдэшые үнгэрэхэ аргатайб гэжэ бидэ бодожо үзэхэбди. Тиигээд саашадаа өөһөдоо һонин үдэшүүдые үнгэрэгжэ болохобди гэжэ хананаб.

“Эрдэмнээ үлүү эрдэни үгы” гэһэн арадаймнай сэсэн үгэ бии юм. Эдэ хүбүүд, басагада эрхим найнаар хурахыень хүсөөд, эрдэм шудалха, хүн болохо харгы замынь ходоодоо гэрэлтэй, аза талаантай байг лэ гэжэ хүсэнэбди.

Любовь БАГУЕВА, Борис БАЛДАНОВ, БГУ-гай буряад хэлэ бэшгэй факультетэй II курсын оюутад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: иимэ һүлдэ гэмдэгүүд оюутадта барюулагдаа.

ЯАРМАГ ҮРГЭЛЖЭЛНӨӨР

Улаан-Үдэдэ хүдэлжэ байгаа эдэе хоолой яармаг дээрэ промышленна эд бараан үргэнөөр дэлгээгдэнхэй. Новосибирскын хубсаһанай “Бердчанка” фабрикын, Эрхүүгэй гуталай “Блик” фабрикын, “Салми” фирмын, Борскын сорго бүтээдэг заводой, Тыретск хотын даһанай уурхайн болон бусад предприятинуудай продукция хүдөөгэй хүн зон худалдажа абаха аргатай. Жэшээхэдэ, Эрхүүгэй гуталай фабрика үбэлэй арһан гутал 170 мянганһаа 230 мянган түхэриг хүрэтэр сэнтэйгээр худалдана. Тиихэдэ тусхай захилаар эдэ предприятинууд эдэб түхэлэй продукция гаргаха аргатай. Энэ яармагта хабаадажа байһан зарим аймагуудай ажыхынууд сэхэ хэлсээнүүдые баталһан байна. Саашадаа тус яармагай хүдэлмэридэ бусадшые предприятия, фирмонууд хабаадаха гээд хүлээгдэнэ.

ЭМШЭЛЭГШЭД

БУНАЛГААЛХАНЬ ГҮ?

Республиканска больницын эмшэд митинг үнгэрэгбэ. Нүүлэй 4 харын туршада салин хүлһөөр абаагүй байһан энэ больницын хүдэлмэрилэгшэд митинг дээрэ тон хүндэ байдалда ороһон тухайгаа мэдүүлээ. Сентябрийн 1-нэй байдалаар гүрэн 30 миллиард түхэриг эмшэлэгшэдтэ үритэй болонхой гэжэ эндэ хэлэгдээ. Республикын эмшэд октябрийн 28-да буһалгаа үнгэрэгжэ гэлһэн шийдхэбэриие дэмжэбэ. Тус митингдэ ерэлһэн Буряад Республикын элүүрые халчлалтын министр Б. Балжиров июнь-июль харын салинтай мүнгэн трансфертээр һадаа ерэхээр хүлээгдэнэ гээд мэдүүлээ.

Е.ЦЫБЖИТОВА

ХЭДЭХЭН МҮРӨӨР...

Хяагтын аймагай багшанар һайхан сугларжа, ядуу тулюур байдалаа зүбшэн хэлэбэ. Тиихэдэ ноябрийн эхээр республикын багшанарай съезд зарлаха тухай дурадхал оруулаа. Социально-экономическа байдалые тогтогшижоруулгын арга боломжонууд тухай Правительствоын тоссоо шалнаха хэрэгтэй гээд багшанар эрилтэ табина.

Локомотив-вагон заһабариалтын заводой хүтэлбэри мүнөө хүдэлхөөр болонһон пенсионернуудтээ (заводто 5 жэлһээ бага бэшэ сагта хүдэлһэн зондо) түлөөлөгчэй эдэе хоолой зүйлнүүдые угхэ шийдхэбэри абаа. Энэ хэрэгтэ бүхыдоо 200 миллион түхэриг гаргашалагдаха юм. Үдхэрүүлэгдэһэн һүн, 5-5 килограмм талхан болон саахар, мыла гэхэ мэтэ ажалай ветерануудта барюулагдаа. АВРЗ-гэй 3 мянга гаран ветеранууд жэлдээ 2 удаа иимэ туһаламжада хүртэдэг.

Буряад Республикын Правительствоын үүсхэлээр Хүтэлбэригэ кадриуудай мэргэжэл дээшлүүлгын республиканска хуралсалтай түб нээгдэбэ. Бүхы шагтын хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэлгэ бэлдэхэ дүршэл шадабарийн хэмжээн Правительствоын зүгһөө ханагдаха болон.

Тарбагатайн “Судьбинунка” гэһэн шэмээнгэгүүдэй арадай ансамбль холо ойрын ороноудаар яһала ябаһан даа. США-да Германияда, Румынида ошоо һэн.

Һаяар тэдэнэр Германи болон Швейцарида үнгэрэгдэхэ уласхоорондын фестивальда хабаадахань. Г. Е. Чебунинойтай хүтэлбэрилдэг энэ коллектив хоёр оройн 11 хотонуудаар ябаха олон концерт наада харуулаха юм. Фрайбург хотын университетей ород хооргой нягта харилсаа холбоотой юм. Тэрэнэй урилгаар хари холо газарта ошохоһон гээшэ. Гастрольнуудта олоһон мүнгоороо Тарбагатайдаа шэмээнгэгүүдэй шажан мурдтэй хүмэ бариха хүсэлтэй. Жүйтэн тосхондо иимэ хүмэ бодхоогдонхой гээд хурагшадтаа хануулаа.

Т. ВЛАДИМИРОВА

АГНУУРИИН ХАНА ЭХИЛБЭШЬЕ...

Октябрийн 19-һөө хэрмэндэ болон бусад үнэтэ арһатай аг гүрөөдэ агнуурийн хаһа эхилэһэн. Буряад Республикын агнуурийн поосонүүдые хамгаалха ба ашагтайгаар хэрэглэхэ управлениин мэдээсэлһээр, республикада 33 миллион гектар талмай агнуурийн дэбисхэр гээд тоологдодог. Туруута агнуудай тоо жэл бүри бүридхэлдэ абтана. Хойто аймагуудта бугын, хандагайн тоо эрид үсөөрөө. Жэшээнь, мэргэжэлтэдэй багсаамжаар, оройдоол 4 мянга үлүүтэй хандагай үлэнхэй. Далда дэлгүүр дээрэ ехэ гүйсэтэй хүдэриин ларзын хойноһоо агнагшад олоһорно. Тайгын эзэн баабгайн тоо мүн лэ үсөөрөө. Тиимөһөө тус управлениин мэдээсэлһээр, баабгайдэ агнуури 3 жэлээр хоригдоо.

Буряад оройной дэбисхэр дээрэ 3 миллион 600 мянган хэрмэн, 14 мянган булган тоологдоно. Агнуушад олоһон олзоо ажахыдаа булгынь тушаагагүй, далда дэлгүүртэ бүри дээгүүр сэнгээр худалдана. Агнуурийн хабада анхандаа 5 мянга шахуу булга олзобориодог һаа, мүнөөдөө агнуушад 1500-һаа олоор тушаахаа болонхой.

Олзоборилодог ан гүрөөл сооһоо шандаганай тоо толгой ехээр хороогүй—120 мянга гаран гээд мэдээсэгдэнэ. Энэһэнһээ гадна 100 мянган ондатр тоологдоно. Нүүлэй жэлнүүдтэ ойн гахай ехээр хюдагдаа. Мүнөөдөө оройдоол 700 толгой бодон гахай республикымнай хүбшэдэ ажамидардаг юм байна.

Тиимөһөө агнуурийн хаһын эхилбэшые, ан гүрөөлөө хайра гэмтэ хюдангүй, үндэһэ таһартарынь хосороонгүй, гэмтайханар лэ олзоборилохо хэрэгтэй гээд тус управлени дахин хануулаа.

МАНАЙ КОРЕ

ТҮМЭНИИЕ АБАРХА ТУСХАЙ ХУУЛИ ТУХАЙ

Республика доторнай туберкулез үбшэн ехээр нүжэржэ, аюулга байдалай тохёолдоод байһан тухай мэдээсэгдэһэн байгаа. Тиигэбэшые тус үбшэнэй хэр зэргэ дэлгэрһэн тухай хэдэн баримтануудые дурдаха шухала.

Буряад Республикада 1995 ондо 100.000 хүн сооһоо 124-ниинь туберкулез үбшэндэ дайруулаһан һаа, 1991 онтой сасуулаха, энэнь аяар 216 процентээр олоһорно. 70-аад онуудһаа хойшо дайрадаагүй туберкулезой янза бүрийн үбшэн элэрүүлэгдэнэ. Тэрэ үбшэнэй янза уушханһаа гадна доторной органуудые, нервнэ системэ, уураг тархи болон бусад бэеын зүйлнүүдые дайрадаг юм.

Тон аюултай юмэниинь гэхэдэ, үхибүүдэй дунда үбшэлхэ ушар олон болоо. Тэдэнэй тоо нёдондонойхитой сасуулахада, 58 процентээр дээшлээ.

Түрмэ болон колонинуудта хүндэ үбшэндэ дайруулаһан зон бүри олон. Тэдэнэй үбшэлхэ ушар 42 дахин ехэ.

Туберкулёз үбшэн республикын экономикаые ехээр гарзада оруулаа, үбшэн зон ажал хэхэ аргагүйдэнэ, инвалидуудай тоо олоһорно. Россин НИИ-гэй мэдээсэлһэнэй ёһоор, Росси гүрэн 1994 ондо—1,5 триллион түхэриг, Буряад Республика 1995 ондо—35 миллиард түхэриг хэмжээний гарзада ороһон байна. Харин һаргылэмжын хүдэлмэридэ мүнгэн гаргашалагдаа һаа,

үбшэнгэнэй тоо үсөөн боложо, саашадаа 3 дахин бага мүнгэн һомологдохо зэргэтэй. Жэшээнь, манай республикада 35 миллиард бэшэ, харин 10-аад миллиард түхэриг хэрэгтэй болоно бшуу.

Мүнөө үедэ республика доторнай 30-аад мянган хүн туберкулёз үбшэнһөө зайсуулгын туһаламжада хэрэгтэй. Тиихэдэ 700 хүндэ туберкулёздой палочка олдоошыггүй һаа, тэдэнэртэ мүн лэ туһаламжа үзүүлдэгдэхэ ёһотой.

Иимэрхүү баримтанууд болон бусад орёо асуудалнууд тон хүшэр байдалай тохёолдоод байһые гэршэлэнэ ха юм. Буряад Республикын Арадай Хурал Буряад Республикын Элүүрые хамгаалгын министрствэтэй, Санитарно-эпидемиологическа хиналтын гүрэнэй түбтэй болон Республиканска “Фтизиатрия” гэһэн территориальна эмшэлэгшын нэгэдэлтэй хамта “Хүн зоние туберкулёзһоо хамгаалга” гэһэн Хуулийн проект зохиёжо, Буряад Республикын Правительствоада эльгээбэ. Тиин Правительствон ээлжээтэ заседани дээрэ тус Хуули харагдажа, Правительствоын гэшүүд тэрэниие хайшааба.

“Хүн зоние туберкулёзһоо хамгаалга” гэһэн Хуули хоёрдохи ушалагаар 1996 оной декабрийн 15-да хүсэндөө орохо юм.

Н. БАНДЕЕВ, “Фтизиатрия” РТМО-гой ахмад врачай орлогшо.

Олохон халбарида түрүүшн мур гаргаха үүргэ уялга Куприян Ильич Бахроуновой хубида орбаад шахуу дахин гуданга гэжэ нэгэтэ тэрэнтэй хөөрэдхэдөө, досоогоо үлэ нэдэг тооложо нуугаа агша нэм. Жэшээнь, республикада томо блогор хабсаргадамал гэр барилгын эхин шагада тэрэ байхан юм. Нүүлээрнь БАМ-ай барилгада хабаадуулагдахадаа, республикын хойто зүгтэй шотагууды түүхэтэ гүмэр замтай холбоһон Тазы-Уолян гэнэн автомобилниин харгые ашагалгада эмхидхэхи горитой хүсэлэл оролдоогоо гаргаа нэн. Республикын гэр байрын-коммунальна ажахын министр байхадаа, толгойло жо байхан халбарингаа хүдэл-

ЭМХИДХЭХЫ ШАДАБАРИТАЙ

хэридэ ашаг ехэтэй хэдэн шэнэ зүйлнүүдые нэбтэрүүлэн байна. Правительствода, удаань Арадай Хуралай аппаратад ерэхэдээ, Куприян Ильич оронойнгоо, хилын саанахи хуули ёһые эрхимээр шуудлан хадаа республикын шэнэ хуулинууды, тон түрүүн тэрэнэй Конституциеи зөхөөлгөдо горитой хубитаяа оруулаа юм.

Яагаад ото түрүүшүүлэй тоодо ябадаг байхан ушарарнь һонирхоходоһи:

- Зүндөөл тохөөлдөнһонһон юм лэ даа, - гэжэ К. И. Бахроунов харюусаа нэн. Тимшэһы нэнгэлэй. Гэбшэе...

Усть-Ордын Байтар хууринда түрэнэн хүбүүхэнэй араһа табатай болоод байтарнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн эхилшэбэ. Юутэ байһаниинь хэлэхэ гүш даа. Дүү хүбүүн басаган хоёрын улаан эшэргэнэ халдажа, хэрэгтэй эмэй оддоогүй дээрэһээ наһа барашоо нэн.

Техническэ мэргэжэлтэй боложо, хожомоо промышленностыда хүдэлхэ зорилго үхибүүн ябаханаа тэрэ урдаа табиһан байна. Тэрэ үедэ хүдөөгэйхид хүдөө ажахын, байшанарай гү, ехэдэ наа, медицинскэ институтда орохо ханаатай байдаг нэн. Харин Куприян зун бүхэндэ хүүдэнсэдэ, нүүдэншэ нэгэ үе гагнууршанаар хүдэлдэг байхан ушарһаа юм гү, гагнуурын үйлдэбэриини инженерэй мэргэжэлтэй болохые хүсэи, Томскын политехническэ институтда орохоёо бэлдэжэ эхилбэ. Нургуулида нураһан нүүлшынгээ хоёр жэлдэ тон үсэд нэтрүүгээр бэлдэһэнэй ашаар зорһондоо хүрөө нааб даа.

Улаан-Удын электростанцинуудай тоног түхээрэлгэнүүдые хабсаргалтын талаар Ангарскын трестдэ эльгээгдээд байхадаа, Зүүн Сибирь дүүрэн ябажа, бүри дэлхэй дээрэ суутай Норильскын комбинат хүртээршье ошоһон намтартай.

Улаан-Удын 1-дэхи ТЭЦ-дэ нэмбэн шэнэдхэлгын эхилжэ, цехүүдтэ үндэр даралттай котлоагрегадуудай табигдажа байхан үедэ залуу мэргэжэлтэ ажалынгаа хэрэгээр түрүүшынхэе Буряадта ерэнэн юм. Тэрэ ерэлгэндээ сааншанхи хуби заяамни Буряад ороной нислэлтэй холбоотой байха гэжэ ханаашыггүй нааб даа. Тээ 1968 ондо Буряадай барилгын управленидэ ахмад мэргэжэлтээр хүдэлхые дуралдахадань, удаан маргангүй, зүбшөөлөө үгөө нэн.

Зүб тиигэнэн байгааб гэжэ мүнөөшье тоолодог. Жараад оной эсэстэ, далаад онуудта Улаан-Удэдэ промышленна болон гэр байрын барилга эршэ дэлсээс шууд абажа, Бахроуновто оньһон техникын талаар орёо олохон зорилгонууды бөөлүүлхын тула толгойнгоо "мухарюулые" горитойхоноор лэ хүдэлгэжэ ушартай бологдодог байгаа. Муу бэшээр лэ хүдэлгэдэг

байгаа гэшэ аабза. Уданшыегүй тэрэниие обёороод, ажахын талаар харюусаалттай хүдэлмэридэ дэбжүүлдэг болобо.

Хурамхаанай райгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлхэдөө, барилгын ба промышленностин асуудалнуудые эрхилдэг нэн. "Тазы-Уолян" авто-харгын ашагалгада тушаагдаһан хойно тэндэһээ бусаһан байна. Удаадахи шатань - республикын нислэлтэй промышленностин талаар эгээл хүгжэнги Железнодорожно райгүйсэдкомой түрүүлэгшын тушаал болоно. Манай индустриин эрхимэй эрхим заводуудай директорнууд С. И. Исаев, А. С. Асеев, И. С. Медведев, В. Б. Нимаев гэгшэдэ тон түрүүн зоноор харилсагын, социальна орёо асуудалнуудые шиидхэлгын талаар бага бэшэ нургаал, дүй дүршэл халажа абалан байна. Өөрынгоо зүбье аршалжа, зарим үедэнь тэдэнэй зонхилолго баалалтын урдаһаа дарууханаар аад, баримта түгэсоор, шэгнүүртэйгээр эсэргүүсэжэ, арасдажашые нураа нэн...

Тээд Восточно посёлогой хараһаар байтар ургажэ, АВРЗ-гэй, түмэр замай Улаан-Удын отделениин посёлогуудта шэнэ кварталнуудай бии боложо, худалдаа наймаанай шэнэ предпритиинуудай, "Экран" заводой үүдэнүүдэ сэлни, түрүүшын айлшадые угтажа байхада, сэдхэхэдэ али зэргэ ханалгатай байлтай юм? Райгүйсэдкомой түрүүлэгшыншье хубита эдэ бүгэдэдэ байһи шуу.

Энэһые ажалда удаараагүйл даа. 1983 ондо К. И. Бахроуновы гэр байрын-коммунальна ажахын министрээр томилбо. Орёохон энэ халбарие ударидаха даабари юундэ Куприян Ильичтэ тудал нэн хаб? Тэрэ үедэ республикын Правительствоые толгойло жо байхан В. Б. Саганов энэ асуудалда наяшаг иигэжэ харюусаа:

- Бүри үнихэнэй, илангаяа Железнодорожно райгүйсэдкомой түрүүлэгшээр зууршалагдаһанайнь нүүлээр, Бахроуновые ажаглажа эхилэ нэм. Тиихэдэ саг үргэлжэл шэнэ юумэ туршаха эрмэлзэлыень тусгаар тэмдэглэһэн байнаб. Үсэд нэтрүү, ажалша байхын хажуугаар зоригоёо нарин нягтаар, бодомжо, бэлэдхэл хайнтайгаар бөөлүүлдэг заншалтай. Иймэл хүн гэр байрын-коммунальна ажахые хүтэлбэрлжэ шадаха гэжэ бодоо нэм. Энэ найдални буруу нуроогүй: тэрэнэй байха үедэ тус халбари урагшаа горитой алхам хэ нэн.

Наяшаг ээлжээтэ 11-дэхи сесси дээрэ, Арадай Хуралай депутатууд К. И. Бахроуновые республикын парламентын хэрэгүүдые эрхилэгшээр томилахын түлөө дуугаа үгөө. Шэнэ тушаалдаа шэнэ үйлэ хэрэг, зорилгонууды шэдхэ соо Куприян Ильич оорынгоо найдамтай зүргэ олохол байха даа...

В. БАДМАЕВ.

Манай хөөрэлдөөн

"НАНАНАНАА БЭЭЛҮҮЛХЭ ГЭХЭДЭ..."

наяхан Буряадай эрдэм нуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшлүүлгын институтда (БИПКРО) республикын бүхы нургуулинуудай ажалай хэшээлнүүдые заадаг багшанар сугларжа, нуралсал гараба. Хүдөөһөө ерэнэн хэдэн багшанартай ажал хэрэг тухайнь хөөрөлдэбди.

Виталий Бахаевич МУЖАНОВ: Хориин аймагай Георгиевкын дунда нургуулида багшалнаб. 1979 ондо БГПИ дүүргээд, дүрбэн жэл багшалаад байхаданни, Георгиевкын совхозой профкомой түрүүлэгшээр нунгаа нэн. Энэ тушаалда 1986 он болотор хүдэлөөд, гэдэргээ нургуулидаа бусаһан хүм.

Нургуулидамнай модель бүтээлгын кружок хүдэлдэг. Хүүгэд оньһон техникын элдэб зүйлнүүдые - самолёдһоо эхилээд, ракетэ, далайн онгосонуудые, элдэб түхэлэй машинануудые урлан бүтээдэг. Сагай хүщэр болоходо, элдэб деталнууд, материалнууд дуталдана, абаха гэхэдэ, мүнгэн байхагүй.

Булта дээрээ 15 хүбүүд кружогтомнай ябадаг. Хүдөөгэй хүүгэд хара баганаа элдэб ажал хэжэ нурадаг хадаа гартаа дүйтэй байдаг даа. Гол түлэб Георгиевкын хүбүүд лэ кружогто ябана. Хүршэ буряад Ашанга, Амгаланта шотагуудай хүбүүд, басагад Георгиевкын нургуулида 11-дэхи класста нурахаяа ерэдэг. Урид эндэмнай интернат бии нэн. Тээд мүнөө мүнгэгүй дээрэһээ интернат хаагдаһай.

- **Нютагай зоной байдал хүндээн юм ааб даа...**

- Совхоз байһанаа бутараад, хамтаралай-хубиин предприти (КГД) болоо нэн. Урид яһала бараг байдалтай ажахы нэн даа, мүнөө харахада, ехэ хандаралда оронхой. Предпритиие хүтэлбэрлэгшэ П. Я. Захаровай оролдоогоор нютагтамнай пекарин баригдаа нэн. Нютагайхид ооһоһын үнэгүй хилээмэтэй. Гадна өөһэдэһингөө ажалшадта

урьһаар тоһо, зөөхэй, талха үгэдэг. Мүнгэгүй зон иигэжэл үри хүүгэдээ тэжээнэд. Тамхи абаха мүнгэгүй, урьһаар бэшүүлжэ абадаг болонхойбди. Иигээд лэ нютагай зон булта шахуу үридэ оронхой.

Зомнай "гэдэргээ совхоз болоё, тиигээгүй наа, энэ хандаралһаа хэзээдэшье гарахагүйбди" гэлсэнэ. Магад, дахин бүхы зөөриие хамтадхаад хүдэлөө наа, нээрээшье, дорой байдалһаа гараха аалам?

Борис Эрэнижапович ДАМЬЯНОВ: Бэшүүрэй аймагай Хонхоло нютагай хүм. Арбан дүрбэн модо газарта оршодог Потапинай дунда нургуулида багшалаарби. Нютагайм 60 хүүгэд үдэр бүри ябажа нурадаг. Урид интернат хүдэлдэг байгаа. Баһал үнөөхи мүнгэнэй дуталдаһан дээрэһээ хүүгэд интернатда байха аргагүй болоо бшуу. Хайратайл байдаг даа, баарһаднай.

Хэшээлнүүдэй нүүлээр автобусто аһалдажа, гэртээ бусаха баатай болодонол даа. Тиимэһээ элдэб кружок хүтэлбэрлэхэ арга оддоногүй. Хонхолоһоо эхин нургуулида гар урлалай, уран дарханай кружок эмхидхэхэ хүсэл байдаг. Тээд ханаһанаа бөөлүүлхэ гэхэдэ, мүнгэнэй асуудалда ошожо тудад лэ, торшодог.

Доржо Владимирович БААДАНОВ: Түнхэнэй аймагай Аршаанай гуманитарно-экологическа регионууд хоорондын лицей-интернатда хүдэлнэб. Түнхэнэй, Ахын, Хяагтын аймагуудай 120 хүүгэд нурадаг. 80-ниинь лицейдэ байгаад нурадаг. Хүүгэдэй түрэлхид харын 50 мянган түхэриг түлэнэ. Үдэртөө дүрбэ дахин хоол баридат юм. Бүхыдөө 30 хүн эндэ

хүдэлмэрилнэ. Гадна Буряадай Эрдэмэй түбһөө, Эрхүүгэй гүрэнэй университетһээ эрдэмтэд ерэжэ, хэшээлнүүдые үнгэргэдэг гуримтай. Хүүгэдтэ хуушан монгол хэлэ Дашима Гылыковна Дамдинова заана.

Уран гартанай кружок хүтэлбэрилдэгби. Үйһөөр, модоор дархалжа, шабараар элдэб зүйлнүүдые бүтээжэ нуранабди. Шабараар багууды хээд туршаа нэмди. Шадабарияа мүлжэ, бүри гоё зүйлнүүдые хээ наа, наймаанда табижа, мүнгэ олохо хүсэлтэйбди.

Аршаанай дасанай гунгарбаа шэнэлхэ, шэрдэхэ захил абанхайбди. Бүришье ехэ ажал хэжэ хүсэлтэй аад, элдэб тоног, хэрэгсэл түхээрэлгэнүүдэй дуталдадаг дээрэһээ наатанабди. Хэрэгтэй станогоод үгы.

- **Танай кружогууд гадна хүүгэдэй уран бэлиг хүтжөөхэ талаар үшөө ямар ажал ябуулагдадаг бэ?**

- Уран зурагай студи яһала эдэбхитэйгээр хүдэлдэг. Юлия Гавриловна Балданова ажалынь хүтэлнэ. Иностудиин гэшүүдэй бүтээлнүүд аймагай болон республиканска хүүгэдэй выставкэнүүдтэ хабаадаһан, олоһинь тэмдэглэгдэһэн байха юм. Манай дуунай-инструментальна ансамбль байгуулха түсэбтэйбди.

Саашадаа бүхы коллективэй туһаламжаар урданай буряад нэеи гэр бүрижэ, хуушанай гэрэй хэрэгсэл, тоног зэмсэг суглуулжа, музей нээхэ хүсэлтэйбди.

- **Хүдөөгэй багшанар ямар апрель һараһаа салин хүлэ абанагүй. Амаралтын мүнгыетнай наяхан арай шамай хүсөөгөө юм байна. Хэды хүшэр байдалда оробошье, шэлэһэн ажалаа орхингүй, хүүгэдтэ үнэн сэхэ үлэһэн таанадта доро дохёод, ажалдатнай амжалта, гэр бүлүдэтнай амар мэндые хүсэнэб.**

Т. САМБЯЛОВА хөөрөлдэбэ.

Олоной анхаралда

ГАЛЗУУД УГАЙХИД СУГЛАРХАНЬ

Дүрбэн жэл соо 1 дахин галзууд угай (отогой) зон сугларжа, тайлга үнгэргэдэг заншалтай юм. Галзууд угтай олон зон Буряад оронойнай шотагуудта, Шэтын болон Эрхүүгэй областнуудта ажаһуудаг байна.

Байгша оной октябрин 27-до үглөөнэй 10 саһаа Улаан-Удэһөө баруун урагшаа, Сэлэнгэ мүнэнэй шэнэ хүүргэһээ холо бэшэ (хандагайнуудтай хүшөөтэй хадын дэргэдэ), Гэсэрэй буусын урда тээ галзууд угайхидай тайлган болохо юм. Хүн зоной аша туһада зориулагдаха тайлганай мүргэлые галзууд угай 9 бөөнэр үнгэргэхэ. Кабанскын аймагай Корсаковой нууринай Владимир Семёнович Албатаев, Ранжуровай Александр Адунович Басурманов түрүүтэй бөөнэр энэ тайлга тайха юм. Соёлой институтдай хамтын байрын хажууһаа, автобусто нууха аргатай.

Галзууд угтай айл бүхэн ерээдүйнгөө ажабайдалые хайжаруулха, үри хүүгэдэйнгээ, аша зээнэрэйнгээ харгыень сөбөрлэхэ, сэдхэлыень ариудхаха дуратай хүнүүд эмхидхэлэй комитетдэ ("Буряад үнэн" газетын редакциин 49-дэхи кабинет) октябрин 25 болотор ерэжэ, гэр бүлынгөө нэрэ обог, түрэнэн үдэрөө, ямар жэлтэйгээ бэшээд, тус тустай айл бүхэн "10 мянган түхэриг үргэдэ" гэжэ бэшээд тушааха аргатай гэжэ булганда дуулганабди.

Агын, Усть-Ордын округуудай, тэрэ тоодо Ойхоной, мүн Яруунын, Хэжэнгын, Хориин, Баргажанай, Хурамхаанай, бусад аймагуудай галзууд угтай (отогой) зоһиёе, бөөнэрые тайлганда хабаадахые уринабди. Ошожо шадахагүй зон айл бүхэнэйнгөө список нэрэ обогтойнь бэшээд, үргэлэй мүнгэ эмхидхэлэй комитетдэ (49-дэхи кабинет) тушаагыт гэжэ ханданабди.

Улаан-Удын горзеленхоз нислэл хотые ногооруулха хэрэгһээ гадуур элдэб ургамал, сэсэг, һөөг модо ургуулжа, хүн зондо худалдадаг. Энэ зураг дээрэ тус ажахын дуралдаһан гоё хайхан сэсэгүүдые харанат. Гадна сэсэгүүдтэ хэрэгтэй нэмэлтэ тэжээл, хайса үтэжүүлэгдэһэн хүрһэн эндэ дурадхагдадаг.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

ЖАНРАЙСИГАЙ АРАМНАЙ ҮРГЭГДЭХЭНЬ

Монгол уласай ниислэл Улаан-Баатар хотодо, Гандан Тэгчинлин хийдтэ, октябрин 26-да Жанрайсигай (Арьяа-Баалын) сүмэ дотор шэнээр бүтээгдээн 26 метр үндэртэй Жанрайсигай дүрэ хүрэг арамнайлагахань. Үлзы дэмбэрэлтэй энэ үйлэ хэрэгтэ

зорюулагадан гүрэнэй найдэр октябрин 27-до Улаан-Баатарта үнгэргэгдэхэ. Жанрайсигай арамнай-лга тухай Монголой хамба Чойжамсын Буряад ороной хүзэгтэн, олонийтэдэ сонсохохо гэхэн захяа гуйлтые Монгол уласай Улаан-Үдэдэ

байдаг вице-консул Пунцог-даш манай редакцида дамжуулаа. Мүргэлдэ хабаадаха хүсэлтэй хүнүүд "Арьяа-Баала" нэгэдэлдэ (филармонийн байшанай 3-дахи дабхар) хандажа болохо. **Н.БАДМАРИНЧИНОВ.**

Спортын һонин

НОЁХОНОЙХИДОЙ НАЙР

Үнгэрэгшэ жэл Сэлэнгын аймагай Зургаан-Дэбэ нотагта дуган нээгдэжэ, арамнайлагадаа хэн. Тэрэнэй жэлэй ойн баридаар дашарамдуулан, ушалаа хэгдэ. Мүн барилдаанай мурьсөөн ба концерт наадан эмхидхэгдэ.

Энэ үдэр һалхитай, хүйтэн байбашье, Хяагтын, Сэлэнгын аймагай, Улаан-Үдын ба Монголой спортсменүүд буряад барилдаагаар хүсэ шадалаа туршахаа суглараа.

Тус мурьсөөн олимпийскэ ондоогоор хэлбэл, нэгэ дахин шүүгдээн хүн саашаа хабаадаха эрхэгүй гуримаар үнгэрөө. Иймэ гуримтай мурьсөөнэй финалда гарахын түлөө тон шанга эрилтэ табигдадаг ааб даа.

30 килограммай шэгнүүртэ хорин нэгэн хабаадагшад сооһоо Ноёхоной дунда хургуулин Жаргал Базаров илажа гараа. Хоёрдохи гурбадахи хууринуудта Зориг Дамдинов, Булат Цыдыпов гэгшэд хүртэбэ.

40 килограммай шэгнүүртэ эндэ һая Кызыл хотодо үнгэргэгдээн мурьсөөнөө амжалтатай бусаһан Ноёхон нотагай Андрей Бадмацыренов бүхы уулзалгануудаа үнэншэмөөр шүүбэ. Улаадахи хууринуудые Ч. Ухинов, А. Бадмаев эзэлбэ.

50 килограммай шэгнүүртэ финалда Зориг Цырендондоков ба Эдик Дондоков гэгшэд уулзажа,

хүсэ шадалаа үзэлсэхэдөө, Эдигын шалгарба. А.Бадмаев гурбадахи хуурида гараа.

50 килограммһаа дээшэ шэгнүүрэй томо бээтэйшүү сооһоо Гусинозерскы Булат Ивановые илаха хүн байбагүй. Хоёрдохи хуури Ноёхоной Б-М. Батуев, гурбадахи—Б. Лумбунов эзэлэ.

Түрүүшын хууринуудые эзэлһэн шангашуул мүнгэн шангаар урмашуулагдаа. Энэниие хамба лама Дамба Аюшеев барюулаа хэн.

Бүһтэйшүүлэй дунда 70 килограммай шэгнүүртэ Гусинозерск хотын Иван Алексеев түрүүлбэ. 70 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэ Буряадай гүрэнэй университетэй оюутан Г. Бадмацыренов Зургаан-Дэбэ нотагай лама Д. Мункуевые унагаажа, түрүү хуурида гараа.

Улаань бүхы барилдаашад сооһоо эгээл эрхимыень элэрүүлхэ (абсолютна) мурьсөөн үнгэрбэ. хургуулинхидай хоорондо абартын нэрэ зэргэдэ бэээрэз тон томо, үндэр Бата Лумбунов хүртэжэ, хонин шан абаба. Бүһтэйшүүлэй дунда шалгаржа гараһан Гусинозерскын Альберт Шараповта 1 миллион түхэриг барюулагдаа.

Зургаан-Дэбэ нотагаархидай найр наадан соёлой байшан соо үнгэргэгдээн концерт наадаар түгэсөө хэн.

В. СЫДЕЕВ.

Футбол

"СЭЛЭНГЭ"—"ТОМЬ"—1:0

"Сэлэнгэ"—К. Кабунов, А. Похлебаев, В. Тетерин, (А. Иванов), А. Ачкасов, К. Трофименко, Г. Гармашов (командын капитан), Игорь Зыков (А. Симагин), В. Малых, С. Хижняк, А. Фильшин, А. Пойманов;

"Томь"—В. Гаднин, С. Харламов, Е. Кашин, В. Ирзаев, В. Коновалов (командын капитан), Д. Сметанин, О. Потехин, С. Размазов (Р. Ахиджак), А. Кавецкий (В. Орлов), С. Каштанов (В. Пузанов), Соболев (Н. Михеев);

Мурьсөөнэй ахамад судья С. Леонов, тухалагшад А. Гаврилов (хоюулаа Благовещенск), С. Брылев (Владивосток), мурьсөөнэй инспектор-судья С. Воробьев (Комсомольск-на-Амуре).

Буряад Республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдээн ээлжээтэ наада харахаяа Улаан-Үдэ хотын хүн зон, айшаа олоороо суглараа. Энэнье ойлгосотой. "Сэлэнгэ" командын гэшүүд урда тээнь Сибириин баруун хотонуудай футболистнуудтай наадахадаа, бирагүй дүн харуулжа ерэнэн гэжэ мэдэнэбди.

"Сэлэнгын" гэшүүд нааданай эхилэн сасуу айшадагаа тинмэшье бэлээр воротагаа нээгээд үгэхөөр бэшэ, абаһан бүмбэгээ алдангүй довтолжо мэдэнэ. Эндэ Георгий Гармашов, Игорь Зыков, Сергей Хижняк, Александр Фильшин гэгшэд талмайни алышье хахада бии болоод лэ байха юм. Эдэнэрэй хайн довтолго эмхидхэхэдэнь, айшада

шадал зэргээрээ воротагаа хамгаалжа, тоо нээлгэнгүй.

Уулзалгын түрүүшын хахадай дүүрхэ багта "Сэлэнгын" вратарь Кабунов буруугаар наадажа, айшадагаа ворота руугаа бүмбэгэ сохиулжа болобо. Эндэ командын бүхы футболистнууд воротагайнгаа дэргэдэ жэрылдэн зогсожо, хамгаалга хэхэ баатай болоо хэн. Айшадай командын капитан Коновалов бүмбэгэ эршэтэйхэнээр сохёошье хаа, энэнь "Сэлэнгын" хамгаалагшад ай нэгэн Ачкасовай хүлые тудад лэ, гэдэргээ—талмай руу хийдэшэлэй.

Нааданай хоёрдохи хахада манай хүбүүд довтолгоо эршэтэй боложо, хэдэн удаа ворота руу бүмбэгэ сохио юм. Эндэ Георгий Гармашов, Андрей Пойманов,

Александр Фильшин гэгшэдэй сохиһон бүмбэгэ воротагай сахариг тудад гү, али хажуу талаар хүршэхэ юм. Нааданай эхилхээр 58-дахи минутын ябажа байхада "Сэлэнгын" футболистнууд одоошье тоонээжэ, стадион мин лэ шугуушалай. Эндэ айшадай хамгаалагшад воротагайнгаа дэргэдэ хэрэггүйгээр наадажа, довтолгоо Виктор Малыхые унагаажархёо. Ялын 11 метрэй энэ бүмбэгэ Сергей Хижняк сохижо оруулба. Энэнь удаа Георгий Гармашов айшадай вратарийн урдаһаа гансаараа гарабашье яруу дундаа бүмбэгэ сохиодоо, воротагай хажуу тээхэнүүр эльгээнэ. Мүн нааданай дүүрэхын тэндэ Андрей Ачкасов баһал алдуутайгаар бүмбэгэ сохижо, мин халахань харамтай байба. Энээгээр наадан дүүрэжэ, "Сэлэнгын" футболистнууд гурбан очко нэмэритэй болобо. Улаадахи—һүүлшын наада үнгэргэжэе манайда Кемеровэй "Кузбасс" команда ерэхээр хүлээгдэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

БУРЯАД ОРОНЬОО ГАНСААРАА

Оренбургын областин Бугуруслан хотодо дүрэ буяалдалтын барилдаагаар 1980-81 онуудатүрэнэн хүбүүдэй хоорондо Россия түрүү хуури эзэлхын түлөө мурьсөөн үнгэргэгдөө. Хойто Кавказай, Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Ураалай 300-гаад эдир барилдаашад сугларжа, хүсэ шадалаа, мэхэ гохооёо туршалсабад, 53 килограммай шэгнүүртэ Дээдэ-Ивалга нотагай Чингис Ошоров Буряад республикаһаа гансаараа ошожо хабаадаһан байна. Чингис бүхы табан уулзалгаяа үнэншэмөөр илаад, финалда түрүү

хуури буяалдахадаа, шүүгдэжэ, мүнгэн медальда хүртөө. Тингэжэ манай эдир барилдаашан Буряад оронойнгоо спортивна нэрэ хүндые боломоор хамгаалба. Мүн тэрэ өөрынгоо нёдондо жэлэй амжалта дабжа шадаа.

Чингис хара багаһаа барилдаанда ехэ дуратай, фермер эсэгынгээ хүтэлбэри доро барилдаанай дүрэтэй танилсадаг, бэээ хоридог юм. Тус мурьсөөндэ хабаадахадань "Годли" гэжэ мэдээжэ фирмэ мүнгөөр тухалаа гэжэ эндэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

В. БУДАЕВ.

Ю.Б.ЦЫРЕНЖАПОВ

Буряад Республикын мэдээжэ юрист, республикын юстицийн министр байһан Юрий Буянтуевич Цыренжапов удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэй удаа һаһа бараба.

Ю. Б. Цыренжапов Баргажанай районой Баян-Гол хууринда 1939 ондо колхознигой гэр бүлэдэ түрэнэн юм. Тэрэ Буряадай гүрэнэй оперо болон баледай академическэ театрай артистаар 1958 ондо ажалынгаа намтарые эхилһэн байгаа. 1960 ондо Свердловскэ юридическэ институтта хурахаһаа ороо. Институт дүүргэһэнэй удаа Ю. Б. Цыренжапов Мухар-Шэбэрэй районой прокуратурын мурдэгшөөр хүдэлхые эльгээгдээн юм. Тэрэнэй удаа республикын прокуратурын ахалагша мурдэгшөөр, Улаан-Үдын прокуророор, Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой прокуророор ажаллаа. 1979 ондо тэрэ Улаан-Үдын арадай депутатуудай районно софедэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хунгагдаа.

1983 ондо КПСС-эй ЦК-гай Ниитын эрдэмэй академиин шагнагша боложо ороод, тэрэ академи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр партиин обкомой аппаратта ажаллаһан байна.

1985 ондо Улаан-Үдэ хотын прокуророор томилогдоо. 1987-1990 онуудта республикын Правительствоын Хэрэгүүдые эрхилэгшын орлогшоор ажаллаба.

1990-1994 онуудта республикын юстицийн министрээр ажаллаа.

А. В. Потапов, М. И. Семёнов, В. К. Агалов, О. В. Хышиктуев, Р. Б. Гармаев, Б. Н. Ботоев, А. О. Хоринов, А. Ф. Показкин, О. В. Вяляк, И. И. Калашников, Б. Ц. Цыденжапов, П. Т. Медведев, В. Б. Базаров, Б. С. Семёнов, Д. Н. Т. Раднаев, М. М. Гершевич, К. А. Будаев, Л. Б. Ванюшкина.

Уншагты, һонирхохол байхат

УТА ҮНЭТЭЙШҮҮЛ

Лондондо хирэ-хирэ болоод лэ ута үнэтэй эхэнэрнүүдэй конкурсноуд үнгэргэгдэдэг. Эхэнэрнүүдэй, үхидэй ба залуу бага басагадай дунда гэхэ гү, али гурбан категорёор мурьсөөнүүд болодог байха юм. Һүүлшын мурьсөөнэй дүнгөөр иалта туйлагдаа, тодорхойлогдобо. Түрүүшын категорёор 35 наһатай, 1,8 метр ута гэзэгтэй Мария Пенсон, хоёрдохи категорёор 17 наһатай, 1,49 метр ута үнэтэй үхин Трейси Блукуэлл, харин залуу бага басагадай дундаһаа 8 наһатай, 71 сантиметр ута үдхэн гэзэгтэй Мелисса Гейлер гэгшэд иалта туйлаа.

КОРОЛИН АПАРТАМЕНТНҮҮД

Олохон отельнүүдтэ имэрхүү нэрэтэй номернууд олон бии юм бээ. Энэмнай үнэндээрэ юун гэшэбэ? Парижай Елисейскэ талада оршодог "Нова-Парк" гэжэ отелин королин апартамент соо сүүдхын туршада байхада, тэрэнэй сэнгын 35 мянган франк болодог. Номер гурбан дабхарһаа, 8 комнатоһоо, хэдэн ванна таһалгаһаа, конференц-залһаа ба гурбан табсангаһан газарһаа бүридэдэг. Нэгэ номерой бүхы талмайны 431 дүрбэлжэн метр болодог юм.

Эдэ апартаментнүүдтэ тон түрүүлэн Америкын президент байһан Д. Картер байрлаһан юм гэжэ хэлсэдэг.

("Сельская жизнь" газетһээ абтаба.)

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор **А. Л. АНГАРХАЕВ.**

РЕДАКЦИОННОКОЛЛЕГИ: С.Д.РИНЧИНОВ (редакторай орлогшо), Р.Б.ГАРМАЕВ (Буряад Республикын Президентин ба Правительствоын аппарат), Д.Д.СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые даагшад: Г.Х.ДАШЕЕВА, Ц.Ц.ДОНДОГОЙ, С.Д.ОЧИРОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, В.И.ПИНТАЕВ (хэблэгэй директор).

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каланцарнишвиллин үйлэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэгэй 2 хуудаһан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4317. Хэблээдэ тушаагдаһан саг 17.00.

"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ хэблэгдэ. Директорийн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхн номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 7872.

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюусалтата секретарийн - 2-50-52, секретарида - 2-62-62, таһагууд: нийтэв-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон хургуулинуудай - 2-60-21, (даагшань), 2-57-63, олонийгын хүдэлмэрийн ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61; компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.

"Бурятия" хэблэгэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтерин - 2-23-67, вахта - 2-35-95.